

Catalunya Cristiana

40
anys

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XXXIX | NÚM. 2052
2,90 € | 20 GENER 2019

Luis Ángel Espinosa / Cathopic

En un context agnòstic, la solemnitat de Corpus ha perdut significació per a moltes persones.

P. 3 i 8-11

Futur del catolicisme a Catalunya

Sentit i oportunitat de la proposta del cristianisme avui

P. 18-19

Club més Amics

Associació Amics de Catalunya Cristiana i Ràdio Estel

Contacte
Tel. 934 092 700
info@clubmes.cat
www.clubmes.cat

DEL 25 AL 29 DE MARÇ

MALTA

DEL 24 AL 29 D'ABRIL

Pasqua ortodoxa al LíBAN

DEL 9 AL 16 DE MAIG

Mesopotàmia Turca: Ruta per Terres Aramees

DEL 9 AL 20 DE MAIG

JAPÓ

Un viatge de la tradició
a la modernitat

JULIOL

PERÚ

(Cuzco i Machu Pichu)

DEL 19 AL 28 DE FEBRER i
DEL 21 AL 28 DE MARÇ

PELEGRINATGE A TERRA SANTA

Camí de fe, cultura i història

20 al 24 DE MAIG

30 MAIG / 10 JUNY

AGOST 2019

AGOST 2019

SETEMBRE 2019

OCTUBRE 2019

NOVEMBRE 2019

NOVEMBRE 2019

DESEMBRE 2019

DESEMBRE 2019

PELEGRINATGE A PAMPLONA-VALL DEL
BAZTAN I SANTUARIS DEL PAÍS BASC

SENEGAL I GÀMBIA

CANADÀ

XINA ÈTNICA (LA RUTA DE SHANGRI-LA)

ETIÒPIA (TRIBUS DEL SUD)

REGNES DE L'HIMÀLAIA: NEPAL I BUTAN

PORTUGAL TEMPLARI + FÀTIMA

NOVA YORK (LLUMS DE NADAL)

PESSEBRES DELS ABRUÇOS

CAP D'ANY A EGIPTE

Juan Pablo Bravo

Catalunya, encara cristiana?

El cristianisme ha estat un factor clau en la configuració de Catalunya. De tal manera que si Catalunya un dia deixés del tot de ser cristiana, deixaria de ser Catalunya tal com fins ara l'hem entès. Per això, el polèmic aforisme que brolla del pensament de Torras i Bages, escrit en lletres de motllo a la façana de l'abadia de Montserrat: «Catalunya serà cristiana o no serà», s'hauria de tornar a formular així: «Catalunya serà cristiana o no serà Catalunya», és a dir, no serà el país que fins ara hem conegut.

Ja el 2009, Benet XVI feu una afirmació que fou àmpliament divulgada: «L'Església catòlica ha de comprendre's a ella mateixa com una minoria creativa que té una herència de valors que no són quelcom del passat sinó una realitat molt viva i actual.» En la mateixa línia, mossèn Joan Costa, avui delegat de Pastoral Social de l'arquebisbat de Barcelona, afirmava: «Ens condiciona la quantitat, a vegades veiem el fet de ser menys com a negatiu, jo ho veig com una esperança. També és una esperança el procés de "descol·locació", en què està l'Església a la societat, perquè ens col·loca al lloc més humil, ens permet redimir els pecats de les temptacions a les quals sovint l'Església ha caigut (l'afany de diner, de poder i de prestigi o d'imatge espectacular). (...) Aquest procés

de marginació ens apropa als més marginats, els podem entendre més perquè comencem a estar marginats (...)» [Quaderns de Pastoral n. 219, juliol 2010].

Als anys 50-60 es parlava molt de secularització, de dessacralització i laïcització de la vida, de mundanització, de desencantament del món, però segons el jesuïta Víctor Codina, «avui aquesta temàtica ha perdut interès i s'ha difuminat; vivim en el marc de la globalització». I Clara Fons, cap de programes a AUDIR (Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós i Interconviccionals) remarca la rellevància del fet que «avui dia, moltes persones ja no tenen la necessitat d'adscriure's a cap religió per tal de poder aprofitar tot allò que una o diverses tradicions tenen d'interessant».

Aquesta setmana dediquem el Primer Pla al futur del catolicisme a Catalunya i, a partir de la setmana vinent, publicarem regularment un article el darrer número de cada mes sobre aquesta qüestió. El primer serà el de Francesc Torralba, titulat: «Estar atent al que neix. Allegat contra la nostàlgia.»

Contingut

03	Editorial
05	La setmana
06	Opinió
08	En primer pla
12	Opinió
15	Vida eclesial
24	Reportatge
28	La veu dels pastors
30	Bíblia
32	Litúrgia
34	Espai lectors
36	Cultura
39	Laudato Si
41	Cultura
46	Agenda
47	Des del carrer

Discurs de Francesc al cos diplomàtic

PÀGINA 16

22
Visita papal al Marroc

Raó, emoció i espiritualitat

PÀGINA 20

Amor per Àfrica

PÀGINA 24

36
Joaquim
Garrigosa

La setmana en tuits

MONS. LUIS ARGÜELLO
@MONSARGUELLO

Secretari general de la Conferència Episcopal Espanyola
Començo el viatge per aquesta xarxa. Una salutació als companys de camí. Espero anunciar Bona Nova i servir-vos als que sovintegeu aquesta senda

EMILIPACHECO
@PACHECOEMILI

Periodista

El missatge viral d'un migrant a Vox: «Això és el que fem nosaltres, treballar»

XAVI CASANOVAS
@XCASANOVASC

Cristianisme i Justícia

Si tan mal fan els plàstics, prohibiu-los. No culpabilitzeu cada ciutadà d'allò que no esteu disposats a exigir als mercats i a les empreses que s'hi lucren. Proveu de comprar una bossa de magdalenes al súper que no dugui un plàstic cadascuna, a veure si us en sortiu

LLUÍS FOIX @LLFOIX

Periodista

El símbol d'Amèrica és l'estàtua de la llibertat i no els murs que es construeixen a la frontera amb Mèxic

Escollat a Ràdio Estel

IGNASI MIRANDA
Coordinador d'informatius

Salut natural

Els problemes o dubtes de salut es comparteixen, de dilluns a divendres, en un programa en directe entre les 12.30 i les 13 h. Amb el nom de *Salut natural per a tothom* i presentat per Olga Vallejo, l'espai compta amb les orientacions de Nuria Lorite (dilluns, dimarts i dimecres) i Jacinto Valverde (dijous i divendres), dos metges que, més enllà de la seva gran professionalitat, s'adrecen amb humanitat i proximitat a la persona que planteja qualsevol qüestió, sigui quina sigui l'edat, la situació mèdica o el grau de prioritat que requereix la qüestió que presenta.

Aquesta consulta radiofònica tan especial és oberta a tothom. Només cal trucar, dins l'horari del programa o amb antelació, al telèfon 934 092 771 o al 934 092 772. Igualment es pot deixar un missatge al contestador automàtic: 934 092 777. Els doctors Lorite i Valverde, amb el patrocini de Laboratoris Mahen, ofereixen respostes pràctiques i, si cal, de medicació natural per a qualsevol dolència o malestar. Els productors, Ferran Capdevila i Àngels Ribé, estan moltes hores disponibles per atendre també qualsevol proposta abans de plantejar-la en directe per antena.

L'efemèride de la setmana

24 de gener del 1959:

Joan XXIII anuncia la propera convocatòria d'un Concili, el Vaticà II.

Zoom

EDUARD BRUFAU

El patriarcat de Constantinoble ha reconegut l'Església ortodoxa ucraïnesa, és a dir, la seva independència canònica respecte Rússia. Aquest era un pas anhelat des de feia anys per molts ortodoxos ucraïnesos, però la comunió entre les diferents Esglésies ortodoxes se'n podria ressentir. També caldrà veure com afectarà al diàleg ecumènic entre catòlics i ortodoxos. A la imatge, el patriarca de Constantinoble, Bartomeu I, signant el decret de reconeixement de la nova Església el 5 de gener passat.

JESÚS RENU
Jesuïta

Que sapiguem construir i estimar en un «ara» de 12 mesos

PENSANT-HO MILLOR

Camins de ronda

Esperàvem aquells dies d'hivern clars i transparents en què el sol escalfa una mica i acompanya molt. Els tres amics teníem previst d'anar fent els camins de ronda de la Costa Brava. Caminada al matí, dinar més aviat tard, conversa de sobretaula i tornada en fer-se fosc.

De Blanes a les Alberes, quan la costa està mig buida, no volíem córrer. Gaudiem dels espadats sobre el mar, les platges buides, els racons de gran bellesa i aquell vent que ens forçava a anar abrigats. Quina costa, quins pins, quines raconades i quin mar!

Recordes aquell 31 de desembre, quan, asseguts al costat d'una tanca, després d'una llarga baixada entre pins i moltes pedres, vàrem comentar que els camins de ronda eren com la vida?

Caminar a prop dels límits, gaudir del bosc sempre un xic misteriós i a l'hivern sense ningú. El mar immens, ara tranquil, demà mogut i fins tempestuós, sempre en moviment, com la vida, com els 365 dies de l'any en què hi ha de tot en el sempre «ara». Quin record, el del 31 de desembre d'aquell any!

I ara, que hem canviat d'any, que ja hem girat full... em pregunto quins han estat els camins de ronda del temps que s'ha acabat; i què espero i vull per a la ronda que comença.

Senyor, que aquesta Costa Brava, que els boscos mediterranis, l'aigua quieta o movent-se amb força, esdevinguin plens de constància, encert, fe, amor i vida. Seran 365 dies viscuts sempre en la mida constant de l'«ara». Tot passa en l'«ara». Que sapiguem construir i estimar en un «ara» de 12 mesos, si la vida ens dona aquesta nova oportunitat.

UN NOU LLINDAR

Taizé, sempre actual

SEBASTIÀ
TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

Taizé és una vivència interior que toca la fibra dels interrogants que la persona humana és capaç de fer-se

Taizé és una paràbola que captiva els joves d'avui i els de fa un grapat d'anys. Per la meva part, som un dels milers de joves que van anar a Taizé el juliol del 1968. Era la primera vegada, just feia un parell de mesos del maig francès. Taizé va ser una descoberta que sempre és actual. M'he demanat quin és l'atractiu que segueix contagiant els joves, com ho hem vist aquests dies a la trobada a Madrid. Veig que és una vivència interior que toca la fibra dels interrogants que la persona humana és capaç de fer-se, un camí per trobar-se amb Jesús i amb tot el que ens rodeja. Qualsevol adult o jove —creient o agnòstic— ha pogut percebre dins el cor una veu que el convida a fer un pelegrinatge de confiança.

Pujant fa cinquanta anys el turó de Taizé, la meva primera descoberta va ser l'acolliment. Uns joves ens rebien pronunciant el nom i indicant cap on dirigir-nos. La segona descoberta va ser la pregària i la bellesa del cant. No havia vist mai milers de joves pregant, fent silenci, cantant en llatí i amb diferents idiomes, rodejant una comunitat de monjos que era com la columna vertebral d'un cos que vibrava a l'uníson. La tercera descoberta, els cercles de diàleg, on tothom po-

dia exposar els seus interrogants. A l'entretant, un monjo ens comentava uns versets curts de l'Evangelí. Era genial!

Van passar vint anys. Durant aquest temps, havia conegut alguns monjos i fet amistat amb algun d'ells. Arribar al prior, al germà Roger Schutz, era una fita inaccessible, quasi un somni. Però va ser l'any 1988, fent de guionista d'una sèrie de televisió sobre «Vida monàstica» dirigida per la realitzadora Mercè Vilaret, que vaig poder entrevistar-lo durant mitja hora. No m'ho podia creure, durant vuit dies vaig tenir l'oportunitat de parlar llargues estones amb ell. En aquesta ocasió la descoberta va ser la seva captivadora humilitat. Un dels dies, resant junts agenollats davant la icona de la Mare de Déu, em va dir en francès: «Pare, beneïu-me!» Feia setze anys que jo era capellà, sorprès i emocionat li vaig dir: «Jo no en soc digne!» Mirant-me, em va respondre: «Ho has de fer, perquè tu ets pare i jo només soc germà!» Mai no he oblidat aquesta lliçó tan plena d'Evangelí, la guardo sempre actual dins el meu cor.

Catolicisme, en perill d'extinció?

**Escenaris de futur en una societat
catalana on predomina la cultura
agnòstica**

Els catalans han deixat d'anar a missa regularment i a les parròquies abunden els bancs buits.

RAMON M. NOGUÉS
«La cultura occidental, fortament dependent de la ciència i la nova cosmologia, ha inactivat les imatges de Déu tradicionals»

«Hem de fer una dura autocrítica, especialment en aquells aspectes que signifiquen una presentació de l'Església a l'espai públic»

«Catalunya serà, però no serà cristiana.» Aquesta és la reformulació de la coneguda frase atribuïda al bisbe Torras i Bages («Catalunya serà cristiana o no serà») que Ramon M. Nogués fa a l'extens article *Quin futur té la religió a casa nostra?* [*El Pregó*, núm. 558] i que ha generat un cert i sa debat en diferents cenacles eclesials. L'escolapi i catedràtic emèrit de la Universitat Autònoma de Barcelona exposa que «els registres d'adhesió a la fe cristiana i la pràctica religiosa corresponent s'enfonsen vertiginosament», la qual cosa fa preveure que «en pocs anys serem davant d'un ermot pel que fa a la fe cristiana a Catalunya».

Certament, les xifres pel que fa a l'activitat celebrativo-sacramental a les deu diòcesis catalanes són indiscutiblement minvants: 4.002 matrimonis, 19.856 batejos, 17.248 primeres comunions i 6.351 confirmacions (segons la memòria 2017 de la Conferència Episcopal Tarraconense). I això també s'observa pel que fa al personal consagrat (amb un descens i envelliment d'efectius): 1.569 sacerdots i 5.764 religiosos i religioses. Anotem també aquí que un 19,2% de les declaracions de la renda a Catalunya tenen marcada la x a favor de l'Església catòlica.

Són xifres que res tenen a veure amb l'etapa franquista i que van co-

mençar a marcar un punt d'inflexió a partir de la transició. Malgrat tot, sovint es cau en el parany de comparar els indicadors de pràctica religiosa d'avui amb el context del que es va anomenar «nacionalcatolicisme» —l'Església catòlica es va convertir en un ferm puntal del règim, amb algunes excepcions particulars—, un temps atípic i que, per tant, resta vàlida a moltes de les conclusions que se'n puguin treure.

Per això, a l'hora de cercar els motius d'aquesta pràctica religiosa catòlica gairebé marginal, és interessant parar atenció a un dels aspectes que analitza Nogués, el que anomena *cervell social* —«la part del nostre món mental interpretada com a *nostra* però que és simplement reflex de conviccions ambientals acceptades acríticament»—, i com això tindria a veure amb «ser més o menys agnòstics o creients o ateus, en gran part perquè ho és l'ambient en el qual ens movem».

Això és molt evident en societats laiques, plurals i globals com la nostra i podria «explicar en part que els joves, per exemple, siguin avui desencreguts. Ara bé, hi ha, a part d'aquest fenomen, corrents de fons culturals de gran abast que exigeixen interpretacions lúcides i adaptacions ben fetes del missatge als nous estils de la cultura», ens confia Nogués.

CLARA FONTS

«Una societat cohesionada passa per educar, legislar i celebrar tenint en compte les diferents comunitats i sensibilitats religioses i conviccionals»

«El missatge originari del cristianisme catòlic continua essent vàlid, útil i necessari. Cal centrar-se en això»

Un Déu exiliat, un Déu expulsat

Al malaguanyat pensador i monjo benedictí Lluís Duch el preocupava no la crisi incontestable de les esglésies europees, sinó la causa principal: la crisi de la imatge del Déu de la tradició judeocristiana. Nogués hi coincideix malgrat que contextualitza: «La imatge de Déu en totes les tradicions de la història ha estat sempre en crisi. La primigènica tradició judeocristiana tenia tal respecte per Déu que no l'anomenava ni el representava. Ara, la cultura occidental, fortament dependent de la ciència i la nova cosmologia, ha inactivat les imatges de Déu tradicionals.»

Certament, aquest camí d'il·luminar la humanitat simplement amb l'ús de la raó i prescindint de la tradició religiosa comença a fer-se molt abans, durant la Il·lustració francesa, als segles XVII i XVIII. És un procés de substitució de la fe religiosa per la fe en el progrés, al qual l'humanista valencià Joan Lluís Vives va posar-hi un bell contrapunt: «L'home no s'accontenta amb la seva humanitat i ambiciona la divinitat, per això va perdre la humanitat que tenia i no aconseguí la divinitat que cercava» (*De concordia* I, 1).

Nogués, de fet, alerta de les conseqüències que pot portar la fallida de Déu a Europa: «Per a molts europeus encara prescindir de Déu suposa un alliberament. Això representa tot un

repte per als que parlem de Déu i no hem encertat a presentar-ne el seu aspecte bíblic d'alliberador. Es tracta, doncs, d'un desafiament a la nostra predicació, sovint maldestra. Si Déu és alliberador, i ho crec així, eliminar-lo culturalment no ens aportarà cap benefici.»

Quan això s'intensifica i hi ha el propòsit de treure de la cultura el fet religiós com a referent, ens trobem el fenomen de l'*exculturació*: «Hi ha un actitud d'exculturació de la religió de la societat. No crec que hi hagi una planificació ben estructurada, però sí que hi ha un supòsit compartit. Aquest fenomen és, en part, degut a la nostra mala actuació com a Església. Sovint ens ho guanyem a pols, amb impertinents intervencions en la societat, en comptes de parlar de Déu, de Jesús i de les virtuts cardinals», sosté Nogués.

En canvi, Clara Fons, cap de programes a AUDIR (Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós i Interconviccionals), observa que en les societats plurals actuals «la religió torna a ser a l'agenda política. La política ha experimentat la importància de tenir en compte la religió en benefici de la societat. Una societat cohesionada passa per educar, legislar i celebrar tenint en compte les diferents comunitats i sensibilitats religioses i conviccionals. També cal, sens dubte, posar

La manca de capellans a Catalunya està determinant la vida de moltes comunitats i parròquies.

aquestes religions i conviccions en diàleg: no només entre institucions, sinó sobretot a nivell humà.»

La creença, dimensió natural de la persona

Malgrat les tendències indicades, la cerca de sentit forma part de la naturalesa humana, per això fa temps que s'investiguen les bases cerebrals de les espiritualitats: «A part de la realitat que ens ofereixen els sentits, existeixen altres dimensions profundes que no percebem directament i que el cervell que tenim els primats encara no pot comprendre. El que es desprèn dels estudis fets en aquest camp em fa pensar que biològicament som animals espirituals, religiosos o no», observa la sociòloga Clara Fons.

Per això, a la nostra societat conviuen dues pulsions antagòniques, la d'una secularització intensiva i la d'una cerca d'espiritualitats «orientades cap a les espiritualitats manllevades a Orient, o a les clàssiques espiritualitats grega o romana, sovint aigualint aquestes mateixes propostes i sotmetent-les a un màrqueting superficial», anota Nogués a l'article mencionat.

La directora de la revista *Dialogal*, Clara Fons, perfila aquesta recerca d'espiritualitats: «Aquí, majoritàriament som hereus del catolicisme i, en aquest sentit, és un gran referent cultural, històric i religiós. Alhora, és cert que cada vegada sentim més llibertat i tenim accés a altres formes d'espiritualitat, religioses o no; això facilita que moltes persones dissenyin el seu propi camí espiritual.»

Catolicisme per a minories

Nogués subratlla el plantejament contracultural del cristianisme «en les nostres societats satisfetes i egocèntriques que demanen una religiositat i una espiritualitat consoladora i tranquil·litzadora» i la necessitat d'afinar la dependència fidel a l'Evangeli: «El missatge cristià original (Nou Testament en general) és un missatge auster i amb una barreja molt interessant d'acolliment i exigència. La població, en general, vol consols i poques exigències, i en aquest sentit el futur d'un cristianisme ben definit més aviat serà per a grups reduïts, tal com ja han advertit des de Ratzinger fins a Rahner, i tants d'altres.»

Segons Nogués, la situació d'agnosticisme cultural podria afavorir paradoxalment la fe.

En efecte, molts catòlics, com indica el vaticanista John Allen Jr., «es perceben a si mateixos cada cop més com una minoria assetjada i es comporten com a tals: practicant una política identitària. Reforçant amb molta constància els marcadors tradicionals de la identitat grupal com una manera de protegir-se de l'assimilació» [*La Iglesia del futuro*, San Pablo, 2016]. Segons Allen això explicaria la pujança del catolicisme evangèlic i com «està reconfigurant àmplies àrees de la vida eclesial». Això sí, amb un perill inherent: «Que la resultant concentració en la vida interna del catolicisme arribi a ser tan poderosa que limiti la capacitat de l'Església per

ocupar-se d'altres qüestions.»

L'escolapi Nogués convida l'Església a fer autocrítica per no saber traslladar adequadament la proposta espiritual cristiana, «un missatge que neix d'uns textos que son a l'ensens històrics i simbòlics o metafòrics», i que avui no s'entén. «La força alliberadora de Jesús és molt potent. Dissortadament, això no ho percep la societat europea. Hem de fer una dura autocrítica, especialment en aquells aspectes que signifiquen una presentació de l'Església a l'espai públic», anota Nogués.

Per reapuntalar aquesta credibilitat institucional de l'Església —en un context de crisi d'altres institucions, també—, Fons proposa que «a banda de la renovació interna institucional i de llenguatge, també caldria un canvi en les formes organitzatives de la institució. El missatge originari del cristianisme catòlic continua sent vàlid, útil i necessari. Cal centrar-se en això. Tota la resta és secundari i no dona valor a la institució, sinó que n'hi resta.»

JAUME GABARRÓ
Monjo de Solius

Just acabat el Concili Vaticà II, els bisbes d'aquí l'any 1965 van crear la seva primera comissió: la «Comissió interdiocesana per a la versió dels textos litúrgics al català» (CIVTLC); d'antuvi amb participació de mallorquins, valencians i l'assessorament dels filòlegs més destacats. La prehistòria de la comissió es troba a Roma durant el Concili, al voltant del bisbe Jubany. Va ser-ne primer president el Dr. Quirze Estop, a qui va succeir el 1970 Mn. Jaume Fàbregas i Baqué.

Per substituir el difunt canonge Josep Teixidó, representant de Girona, vaig començar a formar-ne part l'any 1978. Era un veritable equip de treball que es reunia d'octubre a juny, cada quinze dies i fins setmanalment. Hi havia molta feina a fer i es van enllestir una seixantena de

DES DEL MONESTIR

Aquella Comissió de Versions

llibres (missal, leccionaris, litúrgia de les hores, rituals de sagraments, etc.).

Havent mort, l'octubre passat, l'últim d'aquells memorables components, em plau donar-ne la llista: Mn. Jaume Fàbregas, llatísta; Mn. F. Llauredó, de Barcelona, secretari; P. Guiu Camps, biblista i P. Alexandre M. Olivari, patróleg, de Montserrat; Mn. Ramon Pou, teòleg, de Vic; i des del 1985 Mn. Andreu Soler, de Girona; el P. Joan Gabernet s.j. ja no

el vaig conèixer. Algú més hi venia de tant en tant, per exemple Mn. Pere Llabrés, de Mallorca.

Mn. Jaume Fàbregas, per motius de salut, el 1998 va presentar la dimissió. Se li va fer un íntim i sentit homenatge de comiat a la Casa de la Santa Creu de Barcelona, on residia. Hi assistiren els bisbes R. Daumal i P. Tena, aleshores president de la Comissió de Litúrgia de la CEE, que li va lliurar el títol de prelat d'honor de la família pontificia. Mn. Jaume va respondre que, així com hi ha doctorats *honoris causa*, aquesta distinció es podia considerar *laboris causa*. A partir d'aquell 10 de novembre tot va canviar. El 1999 la Comissió com a tal ja no existeix, ni es pot continuar enviant directament els textos per a l'aprovació a la Santa Seu, sense cap intermediari.

La prehistòria de la comissió es troba a Roma durant el Concili, al voltant del bisbe Jubany

---

PUNT DE VISTA

La veritat amb bellesa, elegància i caritat periodística

Els periodistes catòlics celebren el seu patró per la festivitat de Sant Francesc de Sales (24 de gener). Nascut a Sales (França) el 1567 i mort a Lió el 1622, es dedicava a les nits a deixar sota les portes de les cases uns fulls amb contingut religiós.

Fou el 26 de gener de 1923 quan el papa Pius XI el declarava patró dels escriptors catòlics —i per extensió dels periodistes— a l'encíclica *Rerum omnium*. El Pontífex invitava els catòlics que escriuen a diaris o altres publicacions a imitar sant Francesc de Sales observant «sempre la força de la polèmica

---

Hi ha, fins i tot, qui troba gust a seguir personatges pel tipus de llenguatge barroer

juntament amb la caritat i la moderació». Recomanava no corrompre ni debilitar la veritat ni tampoc a dissimular-la amb el «pretext de no ofendre l'adversari». Animava a cuidar el llenguatge amb «bellesa» i «elegància», adornant les idees amb paraules «tan lluminoses, que els lectors trobin satisfacció en la veritat», ja que si el lector ha de discutir amb un altre els conceptes, encerti a refutar-los «amb sentiments rectes de caritat».

Aquestes idees de Pius XI segueixen sent vàlides avui en una societat en la qual cada cop més s'informa per les xarxes socials. Ja no es tracta de llegir el diari digital o portals informatius per Internet, sinó el nostre Facebook, Twitter o Instagram, que en la majoria de vegades s'ha convertit en l'única font d'informació. Quants de nosaltres no hem retuitejat tuits de notícies

ÁNGEL RODRÍGUEZ VILAGRAN

Doctor en Periodisme i Ciències de la Comunicació

sense abans assegurar-nos de la veracitat del seu contingut? Quantes vegades no hem utilitzat les paraules adequades davant d'una discussió?

El mateix serveix per als periodistes, molts moguts per interessos polítics i que comencen a difamar i ofendre persones pel simple fet de no opinar com elles. Hi ha, fins i tot, qui troba gust a seguir personatges pel tipus de llenguatge barroer. A vegades escopim al cel. Molts polítics, que haurien de ser un exemple de moderació, tampoc no hi aporten el seu granet de sorra.

La veritat, sí, però amb bellesa, elegància i caritat periodística; ho deia Pius XI ara fa 96 anys basant-se en sant Francesc de Sales.

SABER ESCOLTAR

Nadal és una font meravellosa d'humanitat

El gran periodista Daniel Arasa, el dia 25 de desembre de 2018, publicà, al diari *La Vanguardia*, un magnífic article titulat «El Nadal per al no creient», on feia referència al pessebre de la plaça de Sant Jaume, amb una crítica raonable: el qualificava de nyap. Hi veia també una determinada hostilitat vers el cristianisme i indicava altres moments en què les autoritats poden haver caigut en una falta similar.

L'autor escrivia que «El Nadal és certament una gran festa cristiana». Si bé la solemnitat més important és la Pasqua de Resurrecció. Notava bellament que del «Nadal, del naixement de Crist, neix una nova era reconeguda per tots». Així, la història ha estat dividida en abans de Crist i després de Crist. El Sr. Arasa no

deixava de manifestar que aquesta festa, per a molts, s'ha «paganitzat i s'ha convertit en un simple període de tiberis i consumisme».

Crida l'atenció afirmant que «el Nadal és una font meravellosa d'humanitat. Per a tothom, però... hauria de ser-ho sobretot per a les persones d'esquerres». Per què? Pel naixement d'un infant, fill de Déu; per un pobre matrimoni que cercava un hostal; pel part en una cova; per l'anunci als pastors, que robaven les gallines; perquè aquests van anar a veure'l i li van portar coses humils necessàries... I, després, per la visita d'uns mags, causa que la família s'hagués d'exiliar a Egipte. Aquesta munió de personatges gastava una «progressia» especial? Al capdavall, el Nadal és la Llum de l'Amor de Déu.

JOAN GUITERAS I VILANOVA

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona / secretaria@catedralbcn.org

El Nadal tothom l'hauria «d'estimar i valorar en el seu sentit genuí, fins i tot els no-creients».

He de dir que la pobresa del Nadal, de la família de Natzaret, l'he meditada moltes vegades. Tornar-ho a fer ha valgut la pena. Dono les gràcies al Sr. Daniel Arasa, un escriptor que, amb veritat i bondat, sap transmetre unes idees transparents. Li agraeixo el seu escrit i suposo que li agradarà la meua divulgació.

Tothom hauria de valorar i estimar el Nadal en el seu sentit genuí, fins i tot els no creients

---

P-J YNARAJA

Capellà del Montanya
ynaraja@gmail.com

No m'estendré a comentar aspectes tècnics del telèfon. Val a dir que em costa d'abstenir-me'n, no ho dubteu, però no és oportú de fer-ho. Comentaré únicament certs aspectes de la vida ordinària i els relacionaré amb aspectes de comportament amb criteris cristians.

Ningú no està obligat a tenir telèfon, sigui de la classe que sigui. Ara bé, si un contracta una línia, li assignen un número i ell el dona als altres, significa que està disposat a atendre tot aquell que truqui, que té el cor i la ment oberts als altres. Certes persones es reserven de facilitar-lo a tothom, el comuniquen exclusivament a la família. El telèfon és una precaució que prenen, per a possibles causes de perill. Tal

A PROPÒSIT DE...

Telèfon (2)

manera d'actuar és perfectament correcta i respectable.

El que no és apropiat és tenir-lo sempre apagat, portar-lo ocult de manera que el senyal sonor no pugui sentir-se o abstenir-se de contestar, perquè no es vol ser destorbat.

Cosa semblant és facilitar l'adreça postal i després no revisar la bústia.

Però també hi ha un aspecte que, malgrat que ens sembli trivial, no respon a una actitud cristiana. Més que situar-me en el terreny dels principis, ho faré en el de la pràctica

---

Hi ha aspectes del telèfon que malgrat que ens semblin trivials no responen a una actitud cristiana

---

ordinària, derivada tal vegada de situacions ancestrals, aquells temps en què trucar per telèfon i molt més si es tractava de a grans distàncies, suposava concertar conferència telefònica, que podien trigar hores a concedir i abonar-ne l'elevat import. Aquella trucada tenia preferència sobre la conversa que es pogués mantenir amb algú físicament proper.

Es dona el desagradable cas d'abandonar un diàleg, una sincera confiança o una entrevista interessant, perquè sona el telèfon i s'atén el qui truca, preferint-lo al qui està present i que, després d'haver-se entregat a l'interlocutor, vibri el timbre del mòbil i tot seguit es talli aquell col·loqui dient senzillament: «T'he de deixar perquè m'estan trucant per l'altra línia.»

La reflexió convida a examen de consciència.

SIGNES D'AVUI

L'instint de la bretxa

LLUÍS
SERRA LLANSANA
llserrall@gmail.com

Es parla insistentment que a Catalunya s'ha produït una fractura, que s'agreguen els problemes de convivència, que no es pot passejar tranquil·lament pel carrer, que ni tan sols les famílies es poden reunir per Nadal... La llista catastròfica i hiperdramàtica es pot allargar fins a l'extrem, inclòs el missatge reial nadalenc. Es presenten querelles de possibles violències futures, que no es produeixen, perquè els fets desmenteixen les profecies apocalíptiques. No obstant això, la màxima polarització està servida.

Hans Rosling, a través del seu magnífic llibre *Factfulness*, denuncia que la gent té una visió absolutament equivocada del món. També sistemàticament equivocada, perquè la visió que es té no està basada en fets. Els fets contradiuen

els relats, els objectius dels quals no s'encaminen a la veritat, sinó a l'obtenció del poder.

Analitza allò que ell anomena «deu instints». El primer: l'instint de la bretxa. Rosling contradiu amb dades la reducció de la realitat a dos extrems i una bretxa enmig. Explica, per exemple, que dividir el món entre països desenvolupats i països en via de desenvolupament no es correspon a la realitat. Justament, en la bretxa aparent es troben possiblement la majoria dels països. En el nostre cas, s'ha polaritzat la societat catalana entre els unionistes i

els independentistes, com si enmig no hi hagués ningú, que és on hi ha la majoria. Es té tant de pànic dels fets que fins i tot s'ha impedit una votació no vinculant. El crít independentista més gran no ha vingut de Catalunya. La guàrdia civil i la policia nacional eren acomiadades des dels llocs d'origen al crit de: «A por ellos.» Fins i tot el cantaven dins de les furgonetes. La bretxa entre nosaltres (espanyols unionistes) i ells (catalans independentistes) consagra la polarització. Es tracta de l'ou de la serp d'una confrontació, que reflecteix els errors d'una visió equivocada i una manera primitiva de resoldre els conflictes. Substituir la complexitat per esquemes simples i polaritzats té un preu massa alt, però hi ha qui està interessat a pagar-lo.

Una visió equivocada i una manera primitiva de resoldre els conflictes

VICTÒRIA
MOLINS, s.t.j.
viquimolins70@gmail.com

Durant una de les eucaristies que vivim a l'Hospital de campanya, amb els nostres estimats amics acollits, vaig experimentar un goig tan gran que gairebé no vaig poder amagar les llàgrimes.

I és que, enmig d'aquest món de desigualtats, d'injustícies i de dificultats que veig cada dia, tant en aquest Hospital de campanya com al nostre barri, a la presó o on sigui que ens porti el vent de l'Esperit, sempre hi ha algun motiu de goig, d'esperança i de joia evangèlica.

En aquest temps litúrgic tan maco, el mossèn que presidia l'Eucaristia parlava de l'Evangeli com la Bona Notícia, i se li va ocórrer, en acabar l'homilia, demanar qui volia explicar alguna bona notícia.

A mi em va cridar molt l'atenció

FINESTRA A LA VIDA

«Bona notícia» i bones notícies

que aquells amics nostres que dormen al carrer, que passen per dificultats grans, que arrossegueu una vida plena d'errors propis o aliens que els han portat a viure ferides profundes, trobessin tants motius de gratitud i que anunciessin bones notícies: «Després d'estar al carrer durant molts mesos, finalment he trobat una feina que almenys em val per llogar una habitació», deia un d'ells. «Jo estic molt content perquè aquí trobo l'amistat i l'escalf humà que necessito», deia un senyor força gran que passa moltes estones assegut amb nosaltres i que es conforma amb el que se li ofereix... «A mi m'han seleccionat per a un grup de música en una obra social», deia un altre...

Aquelles petites coses que els han fet feliços, sabent que a tots els manca allò més necessari per viure: el sostre i, per tant, la llar, a mi

m'emocionava. Com n'hem d'aprendre, de tots ells!

I va ser en aquell moment que Déu em va regalar una d'aquelles «bones notícies» que esperava des de feia anys: veig arribar, tot mudat i amb un aspecte impecable en tots els sentits, un noi a qui havia acompanyat durant cinc anys a la presó i que, en sortir, havia recaigut... Ara, gràcies a un programa de rehabilitació, tornava feliç, lliure ja de les cadenes de l'addicció. Hi ha una bona notícia més gran que la de l'ovella perduda recuperada?

Sigui on sigui que ens porti el vent de l'Esperit, sempre hi ha algun motiu de goig i d'esperança

Vida eclesial

Aquesta setmana recollim la trobada del Papa amb diplomàtics, recordem el P. Lluís Duch i Ramon Folch i Camarasa, reflexionem sobre raó i emoció, i Mons. Cristóbal López ens apropa a l'Església del Marroc

AICA
Ciutat del Vaticà

Tradicional trobada amb el cos diplomàtic davant la Santa Seu

El Papa demana esperança, pau i defensar els febles

En la tradicional trobada amb el cos diplomàtic acreditat davant la Santa Seu per intercanviar felicitacions pel nou any, el papa Francesc va enumerar els reptes i les esperances que viu la humanitat, i va posar èmfasi en la importància de la diplomàcia multilateral, en la qual prevalen la justícia i el dret, que generen confiança entre els pobles i ajuden a resoldre conflictes.

El Papa va recordar que fa 100 anys va néixer la Societat de Nacions, que representa l'inici de la diplomàcia moderna multilateral, amb l'objectiu d'evitar que «les relacions recíproques siguin dominades per la lògica que condueix a la guerra». L'èxit d'aquesta diplomàcia suposa l'existència del diàleg lleial i sincer entre les parts, com a mecanisme per evitar «el domini del més fort sobre el més feble», va assenyalar. Per a Francesc, el sistema multilateral està qüestionat pel ressorgiment de tendències nacionalistes que «mina la vocació de les organitzacions internacionals de ser un espai de diàleg i de trobada per a tots els països». Això passa «per la creixent preponderància de poders i grups d'interès en els organismes internacionals que imposen la pròpia visió i idees» i «per la recerca d'un consens immediat i sectari».

Recordant el missatge per a la Jornada Mundial de la Pau, celebrada l'1 de gener, el Pontífex va insistir en l'«íntima relació entre la bona política i la pacífica convivència entre pobles i nacions», perquè la bona política ha de perseguir el «el bé de tots els homes i de tot l'home». Davant la recerca de solucions ràpides i de poca profunditat, va subratllar que «el bon polític no ha d'ocupar espais, sinó que ha de posar en marxa processos; està cridat a fer prevaler la unitat sobre el

conflicte». En aquest sentit, va sostenir que «el respecte de la dignitat de cada ésser humà és la premissa indispensable per a tota convivència realment pacífica, i el dret constitueix l'instrument essencial per a la consecució de la justícia social i per alimentar els vincles fraterns entre els pobles».

«La comunitat internacional amb les seves organitzacions està cridada a donar veu als que no tenen veu», va considerar Francesc. En el cas dels migrants i refugiats, va clamar: «Necessitem una resposta comuna.» Finalment, va reiterar amb força el compromís de l'Església per combatre el flagell de l'abús de menors per part del clergat, i la seva ocultació.

En relació amb aquest tema, el Papa ha escrit una carta als bisbes nord-americans en què els demana un canvi de mentalitat per afrontar els casos d'abusos que han provocat el descrèdit de l'Església dels Estats Units. El Pontífex considera que es requereix «una renovada i decidida actitud. L'actitud d'encobriment, lluny d'ajudar a resoldre els conflictes, va permetre que es perpetuessin i ferissin més profundament l'entramat de relacions que avui estem cridats a guarir i recompondre».

PAPA FRANCESC

«El respecte de la dignitat de cada ésser humà és la premissa indispensable per a tota convivència realment pacífica»

ESGLÉSIA EN SORTIDA

De nou la comunicació

Acabava el 2018 amb la renúncia del director i la vicedirectora de la Sala de Premsa vaticana passats dos anys i mig en el càrrec. Algunes dades ens poden ajudar a comprendre el context d'aquest fet.

Fins abans de la reforma dels mitjans vaticans iniciada pel papa Francesc el 2015, el director de la Sala de Premsa exercia un paper de primer ordre en la comunicació dels pontífexs. Joaquín Navarro Valls i el pare Federico Lombardi van tenir «fil directe» amb els Papes, i concordaven —també amb la Secretaria d'Estat— les línies editorials a assumir per la Santa Seu, sobretot en moments crítics. Tots dos van comptar amb la confiança dels superiors i van gestionar situacions gens fàcils.

En el nou Dicasteri per a la Comunicació, la direcció de la Sala de Premsa queda molt canviada. Els estatuts li assignen únicament la tasca de publicar i divulgar els comunicats oficials de la Santa Seu i de respondre a les conferències de premsa als periodistes que s'hi hagin acreditat.

En canvi es crea una Direcció Editorial —vacant fins que el 18 de desembre es va nomenar Andrea Tornielli per al càrrec—, que té la missió d'orientar i coordinar totes les línies editorials de competència de la Secretaria per a la Comunicació, el desenvolupament estratègic de les noves formes de comunicació, i la integració dels mitjans tradicionals en el món digital, tenint en compte la dimensió universal de la comunicació de la Santa Seu. Una enorme responsabilitat en el panorama multimèdia actual.

Més enllà d'altres conclusions, aquest canvi assenyalava la necessitat urgent que continua tenint l'Església de trobar camins organitzatius adequats a les enormes exigències del nostre temps, si vol ser fidel a la seva missió en el món.

LETICIA SOBERÓN

Francesc va intercanviar felicitacions amb els diplomàtics.

manera concreta i creativa que Déu és Pare de tothom», i afirma que aquesta missió serà reeixida si es treballa amb altres actors socials per lluitar per tal de ser «instruments d'unitat, de concòrdia i de pau».

Francesc resa pels joves

En l'edició de gener d'«El Vídeo del Papa», i quan falten pocs dies per una nova Jornada Mundial de la Joventut (Panamà, 22-27 de gener), Francesc ha manifestat la seva intenció de resar perquè els joves s'inspirin en Maria i comuniquin amb alegria l'Evangeli.

El Papa demana oracions per l'evangelització dels joves, especialment els d'Amèrica Llatina, perquè puguin treballar per la pau. El Pontífex anima els joves que arriben des de diversos països del món, superant tota mena de diferències culturals, econòmiques o socials, que tinguin «en la Mare de Déu un motiu d'alegria i una font d'inspiració», i insta a aprofitar «la Jornada Mundial de la Joventut per contemplar Crist amb Maria». També els convida, a cadascun d'ells, a resar en el propi idioma «el rosari per la pau» i demanar forces per somiar.

Això implica «la capacitat —o no— que tinguem com a comunitat de construir vincles i espais sans i madurs, que sàpiguen respectar la integritat i intimitat de cada persona». Però també, sosté, requereix «la capacitat de convocar per despertar i donar confiança en la construcció d'un projecte comú, ampli, humil, segur, sobri i transparent».

Francesc insta els prelatos nord-americans a «testimoniar de

Barcelona

La secció de Filosofia de l'Ateneu Barcelonès ret homenatge a la figura de Lluís Duch (1936-2018)

El savi que va emparaular el món

MACIÀ GRAU
Barcelona

FRANCESC TORRALBA
«L'antropologia de Duch és l'antropologia d'un cor inquiet. El seu pensament només aconsegueix la plenitud amb Déu»

IGNASI MORETA
«Des de les esferes eclesiàstiques s'hauria d'apostar més perquè les persones consagrades puguin aprofundir i estudiar cadascuna en el seu àmbit»

El dimecres 9 de gener, la secció de Filosofia de l'Ateneu Barcelonès va celebrar un acte d'homenatge al monjo de Montserrat Lluís Duch, que va morir el mes de novembre passat. L'acte es va fer a la sala Oriol Bohigas de la seu de l'entitat, i va servir per recordar la figura del qui és considerat com una de les veus més singulars del pensament català contemporani. L'homenatge, moderat pel periodista Josep Puigbó, va comptar amb la intervenció de fins a 14 personalitats vinculades amb el pare Duch, ja fos des de l'amistat, o simplement des de l'admiració. Francesc Torralba, catedràtic de Filosofia a la URL, Joan-Carles Mèlich, professor de Filosofia de l'Educació a la UAB, o Ignasi Moreta, director de l'editorial Fragmenta, van ser alguns dels encarregats de recordar i explicar la complexitat del pensament de Duch que, com va quedar palès durant l'acte, encara continua viu en la ment de tots els que han llegit les seves obres. El títol de l'homenatge va ser *El savi que va emparaular el món*, fent referència al llibre que

va publicar l'editorial Fragmenta l'any 2011 amb motiu del 75è aniversari de Duch.

La mateixa editorial, que ha editat gran part de la seva extensa obra, acaba de publicar *Sortida del laberint*, l'obra pòstuma de Duch, que és un repàs a la seva biografia vital i intel·lectual. L'acte, a més, va comptar amb l'acompanyament musical del pianista Juanjo Ochoa, que amb la música va ajudar a recordar una figura que, com va explicar Ignasi Moreta, «deixa un buit que serà molt difícil d'omplir».

El llegat de Lluís Duch

Doctor en Antropologia i Teologia per la Universitat de Tübingen, Duch va centrar gran part del seu treball en l'estudi del fenomen religiós des de l'Antropologia, com es pot veure als més de cinquanta llibres que va publicar. Els temes que va tractar, però, són molt variats, i estan vinculats no només al món intel·lectual, sinó també a la vida quotidiana: «L'obra de Duch és una qüestió existencial, és una

Durant la seva intervenció, Ferrer es va centrar en el seu cristianisme que, com va exposar, «està marcat per la idea de Bloch, segons la qual la religió produeix heretges». Tant ell com la majoria de les intervencions van descriure Duch com un mestre i, com va manifestar Francesc Torralba, això va fer que l'acte tingués moments intel·lectuals molts subtils: «Quan marxa el mestre, podem experimentar un sentiment d'orfandat. L'alumne ara es pregunta a qui farà les preguntes.»

Una vida resumida en tres llocs

Després de fer una síntesi de totes les aportacions de Duch al pensament contemporani, es va evocar també la seva vida com a monjo de Montserrat, on va estar des del 1963. En aquest sentit, Ignasi Moreta va definir-lo com un «model d'eclesiàstic humanista», com també ho era Pannikar. La seva gran dedicació a les lletres des del monestir va aportar una gran respectabilitat a la religió, i és per això que com va manifestar el mateix Moreta, «des de les esferes eclesiàstiques s'hauria d'apostar més perquè les persones consagrades puguin aprofundir i estudiar cadascuna en el seu àmbit».

Més enllà de Montserrat, hi ha dos llocs més que ajuden a resumir la vida de Duch: l'aula i la taula. L'aula, com va explicar Susana Arias, que va ser alumna seva, «era el lloc on s'obrien clarianes en les quals prenién forma les seves idees». La taula, en canvi, era un lloc «d'encontre on hi havia la bellesa de la conversa», va manifestar Francesc Torralba.

L'acte va cloure amb la intervenció d'Albert Chillón, professor de Teoria de la Comunicació a la UAB, que va explicar com va ser la seva relació amb Duch, a través dels 22 anys d'amistat que els van unir. Chillón va definir el pare Duch com una persona senzilla, cordial i accessible, que va marcar la seva vida i el seu camp del saber, de la mateixa manera que ho va fer en molts dels assistents que es van reunir per, com va dir Susana Arias, «fer l'exercici impossible de fer present la seva absència».

L'acte es va celebrar a la sala Oriol Bohigas de l'Ateneu Barcelonès i es va emetre en directe per internet. Agustí Codinach

JOAN-CARLES MÈLICH
«Duch defensava que el cristianisme és una religió ètica, que no només posa l'accent en la llei, sinó sobretot en la història»

forma de vida», va exposar Joan-Carles Mèlich. Dins d'aquesta varietat, que forma part de la complexitat del seu pensament i que els ponents van sintetitzar durant les intervencions, Mèlich en va destacar una, que és l'imprescriptible cristià: «Per a Duch, l'imprescriptible cristià no és la moral, és l'ètica. Ell defensava que el cristianisme és una religió ètica, que no només posa l'accent en la llei, sinó sobretot en la història. L'ètica fa referència a la resposta que donem ara i aquí a l'altre que pateix.»

D'altra banda, Francesc Torralba va assenyalar la idea del desig i la inquietud com una de les principals tesis del pare Duch, que alhora formen part del seu pensament: «L'antropologia de Duch és l'antropologia d'un cor inquiet. El seu pensament només aconseguix la plenitud amb Déu.»

Una altra de les persones que ha estudiat les obres de Duch és el doctor Elies Ferrer, que precisament va elaborar la seva tesi entorn la figura de Lluís Duch.

Barcelona

La Fundació Joan Maragall i Cristianisme i Cultura coorganitzen unes jornades de reflexió

Raó i emoció en l'experiència religiosa

CARME MUNTÉ

Barcelona

La Fundació Joan Maragall i Cristianisme i Cultura han organitzat conjuntament unes jornades que tenen com a objectiu analitzar el paper de la raó i les emocions en el coneixement, en la vida col·lectiva i en el món de la psicologia, la religió i l'espiritualitat. Aquesta iniciativa ha consistit en un seguit de taules rodones obertes al públic, i continuarà amb una reflexió entre experts a través de tallers. Finalment, es farà una sessió pública, el 6 de maig a les 16 h, que exposi les conclusions que s'hagin extret d'aquests mesos de treball.

El punt d'arrencada de les jornades *Raó i emoció: societat, política i religió* va tenir lloc al Palau Macaya de Barcelona els dies 13 i 14 de desembre. L'objectiu va ser veure la influència de la raó i les emocions en la psicologia i l'ensenyament, en la política i l'economia i en l'experiència religiosa i espiritual.

Aquesta darrera sessió, dedicada a l'experiència religiosa i espiritual, va comptar amb la partici-

pació de Carmine di Sante, teòleg i psicòleg, i Berta Meneses, religiosa filipense i mestra zen. El moderador va ser Ramon M. Nogués, catedràtic emèrit d'Antropologia Biològica de la Universitat Autònoma de Barcelona, que va destacar com la raó i l'emoció estan inevitablement barrejades des del punt de vista evolutiu. «L'espiritualitat i la religió utilitzen la raó i l'emoció com qualsevol experiència humana», va constatar Nogués.

Carmine di Sante va recordar que «l'emoció i la raó sempre estan

interconnectades en l'experiència religiosa i que, si se separen, cadascuna en pateix les conseqüències». Aquesta mateixa idea, que emoció i raó estan completament juntes, la va exposar Berta Meneses, que va dir que «en la història de les religions es barregen elements perceptius, intuïtius, racionals i lògics». De fet, «l'experiència profunda és saviesa i compassió. Si no és així, esdevé una mena de conte narcisista».

Di Sante va parlar dels antidòts de totes les religions a l'hora de contribuir, a partir de la reconciliació i la pacificació, a la justícia i la fraternitat. I Meneses va posar en valor les filosofies del llunyà orient. Va ressaltar que avui dia «les religions tradicionals són suplantades pel capitalisme de mercat», i va criticar que «pateixen greus malalties perquè estan més preocupades per coses del passat i no per donar resposta als neguits dels homes i les dones d'avui». Més que mai, «necessitem temps per a la contemplació, la meditació, el silenci i l'estudi», va concloure la religiosa filipense.

CARMINE DI SANTE
«L'emoció i la raó estan interconnectades en l'experiència religiosa i, si se separen, cadascuna en pateix les conseqüències»

Agustí Codinach

Ramon M. Nogués entre Carmine Di Sante i Berta Meneses, el 14 de desembre al Palau Macaya.

CARLES DUARTE I MONTSERRAT
President del Consell Nacional de la
Cultura i de les Arts

El traspàs de Ramon Folch i Camarasa el dia 2 de gener ens convida a retrobar-lo en la memòria. Nascut l'any 1926, la seva vida va quedar profundament alterada per la Guerra Civil. Fill de Josep Maria Folch i Torres, en va heretar el compromís catalanista, l'humanisme cristià i una inequívoca vocació cultural. D'una intel·ligència brillant, tenia un sentit de l'humor exquisit, que utilitzava per construir complicitats cordials i amorosir situacions conflictives.

Potser el vessant de Ramon Folch i Camarasa que el va fer més popular és el de guionista, en donar continuïtat a l'obra del seu pare, en el personatge aventurer d'en Massagan, col·laborant amb l'il·lustrador Josep Maria Madorell, i implicant-se en la represa (1968-1973) de la revista *En Patufet*. Escau, però, destacar-ne, a més, la condició de gran novel·lista, amb premis tan prestigiosos com el Sant Jordi, el Sant Joan o el Ramon Llull. Va ser, un traductor excepcional, autor de versions magistrals de F. Scott Fitzgerald, Graham Green, Ernest Hemingway,... I molts hem llegit l'influent volum de Francesc Candel *Els altres catalans* en la versió catalana que en va fer Ramon Folch. Per la seva tasca de traductor va ser distingit amb el doctorat *honoris causa* per la Universitat Autònoma de Barcelona. És, en fi, també notable la seva producció com a dramaturg.

Reconegut amb la Creu de Sant Jordi, Ramon Folch i Camarasa dominava la llengua i aconseguia mantenir-hi la qualitat i la capacitat expressiva sense que perdés ni naturalitat ni dignitat. Vaig tenir el goig de ser a prop seu en la preparació de la commemoració institucional del centenari d'*En Patufet* i de constatar la labor ingent que va impulsar per reivindicar l'immens llegat cultural de la seva família. D'una bonhomia i d'una elegància espiritual admirables, Ramon Folch va contribuir a eixamplar l'ànima del nostre país, en una etapa sotmesa a la grisor del franquisme. La solidesa dels seus valors i la seva coherència l'honoraven i el definien.

Ramon Folch i Camarasa, una mirada pròpia

Fill de Josep Maria Folch i Torres, en va heretar el compromís catalanista, l'humanisme cristià i una inequívoca vocació cultural

Fundació Folch i Torres

**CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES**

**CENTRE MÈDIC
PLAÇA MOLINA**

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS
- NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h
Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte de 10 euros
www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN:

Tel. 932 188 826
Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

El Marroc

El Papa va al Marroc, quina Església hi trobarà?

CRISTÓBAL LÓPEZ, *sdb*
Arquebisbe de Rabat

Abans que res, el Papa ve a visitar (del 30 al 31 de març) i a confirmar en la fe cristians d'una Església que existeix i que està ben viva.

Una Església minoritària (menys del 0,1% de la població), minúscula, sense poder, insignificant certament... però altament significativa, signe del Regne que també aquí creix.

Una Església formada per estrangers, però que no vol ser estrangera en aquesta terra; al contrari, una Església que, com Crist, s'encarna i es fa marroquina perquè estima aquest poble, en respecta la història i en promou la cultura.

Una Església africana, en què potser el 70% dels que integren les nostres comunitats són emigrants de ben diversos països africans del sud del Sàhara; emigrants per raons d'estudi, per motius econòmics, o bé fugint de guerres i catàstrofes, de pas cap a Europa o per fixar aquí la residència.

Una Església «samaritana», que està al servei dels més pobres, tant entre la població marroquina com entre els nombrosos migrants subsaharians que per aquí passen o s'hi estableixen.

Una Església ecumènica, oberta a les altres confessions cristianes, en col·laboració amb l'Església evangèlica per oferir un Institut Ecumènic de Teologia (s'anomena Al Mowafaqa, «l'acord») on es formen futurs pastors, assistents pastorals, laics i religiosos, amb

l'objectiu de comprendre la realitat del poble marroquí i d'il·luminar-la des de l'Evangeli.

Una Església al servei del Regne, no autoreferencial; aquí aprenem que l'objectiu és el Regne («Busqueu el Regne de Déu i tot això us ho donarà de més a més») i l'Església només l'instrument per construir-lo i el signe per mostrar-lo.

Una Església del diàleg i de la trobada; com Maria, sortim de nosaltres mateixos per anar, en visitació, a l'encontre de l'altre, duent Crist dins nostre i oferint-lo a través del nostre testimoni.

Una Església amb història i tradició; aquest any els franciscans, per exemple, celebren 800 anys de presència al Marroc..., però és que som hereus d'una Església que va tenir seus episcopals a Tànger (Tingis), Ceuta (Septem), Tetuan (Tamudènsia), Larache (Lixus), Volubilis, Asilah (Zilis) i Salé (Salensis), per citar només set de les poblacions que es mantenen passats més de divuit segles.

Una Església, com la universal,

Aquí aprenem que l'objectiu és el Regne i l'Església només és l'instrument per construir-lo i el signe per mostrar-lo

vol ser del Marroc, té un missatge a transmetre als germans cristians de països de llarga tradició catòlica i a les joves Esglésies d'Amèrica Llatina, Àfrica i Àsia.

Concretament, als cristians de Catalunya, goso dir-vos:

-No us desanimeu si disminuïu, si sou pocs: nosaltres som menys! Tant se val quants som, el que val és l'autenticitat de la nostra vida i testimoni.

-No us amoïneu de fer «engreixar» l'Església; no treballem «per a» o «en favor de» l'Església. Treballem com a Església que som, o en Església, per construir el Regne. I això vol dir que hi hagi més pau i justícia, més respecte i promoció de la vida, més veritat, llibertat i igualtat, més amor i solidaritat. Hem de ser capaços de fer-ho al costat d'altres persones que no comparteixen la nostra fe però sí aquestes grans causes. Hem de sortir a l'encontre de tots ells, no tant per reconduir-los a la nostra cleda, sinó per unir-nos-hi al servei del bé comú. És clar que hem de treballar amb els musulmans, amb qui compartim la fe en un Déu únic i misericordiós! És clar que hem de col·laborar amb ateus humanistes, guiats per la utopia d'un món millor! És clar que hem d'establir relacions fraterne amb cristians d'altres confessions! Església en sortida, Església no autoreferencial, sinó amb el Regne per nord i referència, aquesta és l'Església que hem de mirar de ser tots. Sense complexos, deixebles del Mestre i missioners del Regne allà on ens toqui ser.

-Construïm ponts, no murs ni fronteres. És més el que ens uneix que no pas el que ens separa.

El Nadal que fa poc celebràvem ens recorda que Déu es va fer i es fa home... perquè l'home es faci Déu, fill de Déu, amb vida divina. Tots els homes, tota persona, gaudeix d'una dignitat inalienable que té l'arrel i la font a Betlem. I la fraternitat universal també està arrelada al portal, perquè si Déu, per Nadal, ens ha fet a tots fills en el Fill, aleshores tots som germans.

Us sedueix, aquesta Església? Veniu a conèixer-la!

santa i pecadora. Els nostres pecats són molts i evidents, però la santedat també és notòria; ja l'any 298 va ser martiritzat a Tànger el centurió Marcel i el 8 de desembre la nostra Església del Marroc es va contagiar de la santificació de 19 màrtirs d'Algèria, país veí i Església germana.

Una Església apassionada i apassionant. Apassionada per Crist i pel Marroc, perquè si no, ni es pot ni val la pena ser aquí. I apassionant perquè fascina, perquè ajuda a descobrir el que és fonamental i viure l'essencial, perquè ensenya a valorar la petitesa i la poquesa, perquè és pobra i desprovista de poder...

Un missatge per a l'Església universal... i per al món

El papa sant Joan Pau II deia als bisbes de les Esglésies del nord d'Àfrica que, sense elles, l'Església universal seria menys catòlica, menys universal. És cert. La nostra Església que està al Marroc, i que

Foto: Mons. Cristóbal saluda el papa Francesc el febrer de l'any passat.

**Carmen Aranda ha estat tres anys
de missió a Uganda**

Amb l'Àfrica al cor

La Carmen, a la dreta, amb algunes nenes de l'orfenat.

CARMEN ARANDA
«Vaig voler experimentar si el que sentia era “pel que m’havien explicat” o acabaria sent de debò el motiu central de la meva vida»

Carmen Aranda és una jove missionera laica comboniana que ha viscut tres anys a l'orfenat de Saint Jude, a Uganda. Aquesta missionera murciana ens explica que des de petita la fe ha format part de la seva vida, d'una manera molt natural. «En fer-me gran, vaig voler experimentar en primera persona i comprovar si el que sentia era “pel que m’havien explicat” o acabaria sent de debò el motiu central de la meva vida.»

Després de molt buscar, intentant trobar respostes a les injustícies del nostre món, va descobrir la vocació: «Hi ha una injustícia “de naixement” que marca irremediablement la vida de moltes persones, i això no et deixa viure en pau. Tot això passa quan coneixes la figura de Jesucrist, com va ser capaç de ser autèntic, coherent i infinitament generós, i t'enamores del seu missatge, i vols seguir-lo allà on et porti, perquè un cop el trobes ja no hi ha marxa enrere.»

En el pla de Déu per a Carmen, l'Àfrica ocupava un lloc molt destacat. Com diu ella, «em va agafar de la mà i em va portar a observar, tocar i sentir el que moltes persones

afronten cada dia. Era important que fes meu el que viuen molts germans i, sobretot, que deixés de ser una imatge de televisió».

La seva primera experiència va ser Etiòpia, on va estar tres mesos. Després va passar a Uganda, on va viure tres anys amb tres laiques més combonianes poloneses. Aquesta petita comunitat donava vida a l'orfenat on «convivíem i ajudàvem les mares (no biològiques) que tenien cura en cases-famílies dels infants que venien per diversos motius: orfanat, problemes de pobresa extrema o d'alcoholisme, o d'abusos en la família», recorda Carmen.

La missió d'aquesta laica comboniana consistia a gestionar el graner, «on cada dia esteníem els carregaments de blat que ens venien d'unes terres que treballaven els nois grans de l'orfenat (a canvi de pagar-los els estudis)».

Carmen és llicenciada en Història de l'Art i sempre ha treballat en la restauració de béns artístics, així que va muntar un taller d'art en què els infants feien manualitats: «Va ser una gran experiència. En crear un espai diferent, els nois

«La meva “veritable missió” ha estat llevar-me cada dia durant tres anys amb les condicions de vida que han d’afrentar els “acholi”»

Al taller d’art els nens se senten més lliures.

parlaven més lliurement i ens ho pas-sàvem molt bé.»

Això no obstant, aquesta laica com-boniana considera que la seva «verita-ble missió» ha estat «llevar-me cada dia durant tres anys amb les condicions de vida que han d’afrentar els *acholi* (tribu amb la qual convivim): sense aigua potable en alguns casos, amb l’electricitat que va i ve, la malària... i ser capaç d’acompanyar-los en aques-ta vida tan llunyana de la meva».

Ja fa un any que la Carmen va tornar de l’Àfrica, però tot el que ha viscut continua molt latent al seu cor. «El que més em va impactar, encara m’impac-ta», apunta, «és la vida tan precària a la qual tanta gent s’enfronta cada dia sense cap opció que aquesta canviï».

Àfrica i la seva gent

«L’Àfrica em va ensenyar la gran-diositat de Déu a través de la natura, del vermell intens de la terra i del verd brillant de l’herba després de la pluja. Dels camins infinits i dels cels que allà són més grans», assegura Carmen.

Del poble *acholi*, «vaig aprendre altres formes de relacionar-se, d’en-tendre la vida, vaig poder veure altres rostres de Déu molt diferents dels que trobem a Espanya, altres maneres de

25
anys

Ràdio Estel

espai de trobada, participació i diàleg

La Litúrgia des de Montserrat

en directe des de la Basílica de Santa Maria de Montserrat

cada dia a les 7.30 h, Laudes
de dilluns a dissabte a les 18.45 h, Vespres

SEGUEIX-NOS

Barcelona 106.6 / Tarragona 100.6 / Girona 103.4 / Lleida 91.5 / Catalunya Central 93.7 / Vic 98.4
Tortosa 90.1 / El Garraf 96.8 / La Cerdanya 104.4 / La Seu d’Urgell 105.0 / Andorra 107.5

Available on the
App Store

Android app on
Google play

La missionera ha viscut amb nens «acholi».

«Els meus fills em recorden cada dia el món que tenim i el crit de l'Àfrica des de la distància»

viure la fe, menys condicionada. Allà creuen amb tot el cor, sense reserves. Aquí a vegades ho fem amb la boca petita».

En el seu equipatge de tornada a casa, aquesta jove missionera se n'ha emportat «prudència a l'hora de jutjar». He viscut amb unes dosis de realitat que han superat les meves expectatives. No oblidó cada dia que jo, sense ser millor que ningú, vaig poder triar viure allí, però ells no poden fer-ho».

Però a més, la Carmen no va tornar sola de l'Àfrica. Amb ella van venir dos nens, els seus fills: «De visita a un altre orfenat ens vam trobar davant d'una situació molt dramàtica i una petició: "Busqueu algú que tingui cura d'aquests bessons.» La Carmen se'n va anar amb aquesta crida d'ajuda ressonant dins seu: «Sentia que era cosa de Déu perquè em va resultar molt fàcil prendre la decisió. Després vaig trucar als meus pares i, sense preguntar-me'n gaires detalls, em van dir: "Endavant.»»

La vida li va canviar radicalment amb l'adopció: se'n va anar sola a Uganda i «n'hem tornat tres». Ara vivim aprenent a conèixer-nos i estimar-nos. Jo dic que els meus fills i jo simplement ens vam crear en

el camí. Els meus fills em recorden cada dia el món que tenim i el crit de l'Àfrica des de la distància».

Reconeix que l'hora de l'Àfrica arribarà «quan tots ho vulguem, i això és molt difícil. Quan els que vivim tan bé renunciem al nostre estatus i apostem per pensar en els altres. Quan no ens creguem amos per dret de tot i deixem d'espolar els recursos dels altres de manera injusta i de llençar, destruir i gestionar les vides dels que no volem que es pronunciiïn. Quan el "jo" es faci una mica enrere i puguem pensar en plural».

Per això, des de la seva realitat actual, afirma que «a Espanya, com arreu del món, hi ha situacions que ens haurien de sacsejar la consciència. Tenim la immigració en el vèrtex d'una piràmide que podríem emplenar amb molts altres problemes. Al final, la reflexió i el diàleg amb Déu ens han de portar a concretar d'alguna manera».

Per a aquesta laica missionera, «és movent-nos com fem viu l'Evangelí, és quan ens descentrem quan experimentem el Bé amb majúscules, i el germà, i la misericòrdia... si la cosa es queda en intencions i en judicis superficials, continuarem asseguts en un banc d'església».

CARTA DOMINICAL

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Una realitat silenciada

Vivim en un món globalitzat, on tot es mou a gran velocitat: les persones, les mercaderies, les notícies... Tot s'accelera, també l'anhel de guanyar diners a costa del que sigui, fins al punt de perdre els escrúpols i considerar les persones una mera mercaderia. Tenim molts exemples extrems d'aquesta manca d'estimació i sensibilitat cap a l'ésser humà. L'explotació i el tràfic de persones n'és un exemple i és una trista realitat, que de vegades no volem veure.

Segons l'Oficina de les Nacions Unides contra les Drogues i el Crim Organitzat, hi ha diverses formes d'explotació humana que vulnereu els drets fonamentals de les persones: la mendicitat, els matrimonis forçats o fraudulents, el tràfic d'òrgans...; però l'explotació sexual, conjuntament amb l'explotació laboral, és la més estesa.

La prostitució i el turisme sexual són el segon negoci del món pels diners que mou, després del tràfic de drogues, segons l'Oficina de les Nacions Unides. El mercadeig amb éssers humans és una activitat econòmica il·legal, que sovint observem des de la distància, tot i que la tenim molt a prop. Tristament hi ha un gran silenci sobre aquest gran drama que afecta directament moltes persones, però que, en realitat, afecta també tota la societat.

L'explotació sexual és difícil d'identificar perquè estem parlant de persones, la majoria dones, que han estat captades i forçades a exercir la prostitució sota amenaces, ús de la força o altres formes de coacció que posen en perill la pròpia vida o la dels familiars. Per això, a

les víctimes els és molt difícil expressar i explicar la situació que pateixen. Es calcula que, a la ciutat de Barcelona, el 90% de les dones que exerceixen la prostitució són immigrants, la majoria víctimes potencials del tràfic d'éssers humans. Moltes malviuen pels carrers, les carreteres i els pisos de tota la ciutat, on es fa encara més difícil l'accés i la detecció d'explotació.

Malgrat aquesta crua realitat, vull destacar i agrair la gran tasca que fan, de manera discreta i tenaç, les entitats d'Església especialitzades a atendre aquest col·lectiu, com és el cas de la congregació de les Germanes Oblates del Santíssim Redemptor i les Germanes Adoratrius. Fa uns trenta anys que aquestes institucions atenen dones que viuen en contextos de prostitució i/o que són víctimes de tràfic amb fins d'explotació sexual.

No és una missió fàcil, però treballen per a la construcció d'espais d'acollida, de protecció i de promoció humana que afavoreixin l'autonomia, la llibertat, realització personal i integració a nivell social i laboral d'aquestes germanes nostres. Treballen també en la transformació de les estructures socials que generen exclusió, injustícia, estigmatització i explotació, realitzant accions de denúncia i de sensibilització sobre la seva situació. Benvolguts germans i germanes, cal que aquesta realitat silenciada ens sacsegi i commogui. Cal que, en la mesura que puguem, no siguem còmplices d'aquest silenci. Fem que les víctimes de qualsevol tipus d'explotació no visquin més en la foscor. Donem-los llum i esperança.

**JAUME
PUJOL BALCELLS**
Arquebisbe de Tarragona i Primat

ALS QUATRE VENTS

Joves amb el Papa a Panamà

La JMJ (Jornada Mundial de la Joventut) ha estat considerada «la invenció més bonica de sant Joan Pau II», tot i que ell deia que van ser els joves els qui la van inventar. En efecte, per a la primera, celebrada a Roma l'any 1984, s'esperava que hi acudissin 60.000 joves i van arribar a 300.000. La segona va ser a Buenos Aires, amb la qual cosa la iniciativa ja va agafar caràcter internacional i es va disposar fer-la cada dos anys.

Aquesta vegada se celebra a Panamà entre els dies 22 i 27 del present mes de gener. Per la distància és difícil que puguin assistir-hi d'entre nosaltres tants joves com ens agradaria, però sí que podem traslladar-nos en esperit a aquest país caribeny, seguir les notícies de la trobada i pregar per l'èxit de la convocatòria.

Els catòlics i tota la població de Panamà gaudiran de la presència del papa Francesc, i els adults recordaran el viatge de Joan Pau II l'any 1983. El Papa polonès va trobar-hi un bàlsam de pau i alegria en un viatge que va tenir altres etapes menys felices, perquè va visitar tres països sotmesos a dictadures militars: el Salvador, Guatemala i el Xile de Pinochet.

És probable que Francesc esmenti al famós Canal de Panamà, que en el seu recorregut de vuitanta-dos quilòmetres enllaça des de 1914 l'oceà Atlàntic amb el Pacífic, permetent una navegació molt fa-

vorable als vaixells que abans havien de donar la volta pel con sud d'Amèrica. És com un símbol d'unió entre mars per a benefici de tots.

El que és segur és que aquesta jornada mundial té lloc després de la celebració a Roma del Sínode dels Joves, en què el Papa va posar tantes esperances. Ha estat un espai en el qual s'han abordat els temes que els preocupen i els seus suggeriments sobre els canvis que s'haurien de fer en l'Església. S'espera un document pontifici que reculli i validi les principals aportacions. Juntament amb els missatges que sorgeixen de la JMJ de Panamà constituiran un material molt útil per la reflexió al llarg de l'any 2019 que hem començat.

Feliçment cada vegada és més acceptada la idea que l'Església millorarà per la santedat dels seus membres més que pel canvi d'estructures. La renovació dels seus organismes és necessària, però encara ho és més la millora personal, a la qual es refereix tan sovint el papa Francesc quan demana pregàries i una actitud de perdó, mentre posa en guàrdia sobre els desitjos eclesiàstics de «fer carrera» o les murmurations.

Acudim confiadament als sagraments, que són canals de la gràcia que, com el de Panamà, ens faciliten la navegació per la vida.

COMENTARI DE LA PARAULA

Ompliu les sis gerres pètries d'aigua, poeu-ne i porteu-ne al cap de servei

El Quart evangeli situa les noces de Canà «el dia setè»: Jesús, forçat per «la seva mare» (innominada tres vegades), figura del poble d'Israel, enceta precisament la nova creació «el setè dia» quan Déu reposà de la seva obra creadora. «Els deixebles», mencionats al principi i al final, no intervenen per a res, fan el paper de l'enze. La mare de Jesús, ella sí molt preocupada per la greu situació que està vivint el seu poble: «No tenien vi, perquè s'havia acabat el vi de la boda», és a dir, de les noces d'Israel amb Déu, el seu espòs, se n'adona i ho suggereix a Jesús: «No hi ha vi.» No es deixa acovardir pel seu refús i, conscient que «els servidors» capgiraran la situació, els disposa

posant-los al servei de Jesús. Amb una imatge, fàcil de reconèixer per a un jueu que se sap de memòria la Torà, descriu la buidor total de la Llei escrita sobre dues taules de pedra (Ex 24,12; 34,1.4): «Hi havia allí sis gerres pètries destinades a la purificació dels jueus.» Després de malgastar l'aigua amb els ritus de purificació, s'havia acabat definitivament el vi que havia d'alegrar la festa de noces. Jesús passa a l'acció i s'adreça als servidors, els únics que poden transformar aquella tragèdia: «Ompliu les gerres d'aigua», perquè les gerres de la Llei recuperin el seu sentit original: posar-se al servei del poble. Després que les ompliren fins dalt, dona una segona ordre: «Poeu-ne ara i porteu-ne

GLÒRIA MONÉS

al cap de servei». En el fons del pou de la Torà hi ha l'aigua que, en portar-la els servidors, es transformarà en vi. El cap del servei (3 mencions) no en té ni idea, «quan tastà l'aigua convertida en vi», però els servidors sí que ho saben, «car ells havien pouat l'aigua». Jesús, «l'espòs que s'havia guardat el vi bo fins ara», ha donat el primer senyal de la missió que era a punt d'abordar: «Aquest fou el principi dels senyals que feu Jesús a Canà de Galilea i manifestà la seva glòria i els seus deixebles cregueren en ell.»

JOSEP RIUS-CAMPS
Teòleg i biblista / riuscamps@yahoo.es

CONSULTORI BÍBLIC

IGNASI RICART
Claretia i biblista

Quina era la condició de la dona jueva en temps de Jesús? (I)

Ser dona en aquella societat patriarcal significava estar destinada a un estat d'inferioritat i submissió als homes. Com les veu i les sent Jesús? El primer que sorprèn és veure'l envoltat de tantes dones: Maria Magdalena, Marta i Maria, veïnes de Betània, a les quals tant estimava; dones malaltes com la que pateix d'hemorràgies; o paganes com la siriofenícia; prostitutes menyspreades per tothom, o seguidores fidels com Salomé i moltes altres que l'acompanyaren fins a Jerusalem i no el van abandonar ni en el moment de la seva execució. De cap profeta d'Israel no es diu res de semblant. Què trobaven en Jesús?

Jesús va néixer en una societat amb uns estereotips sobre la dona transmesos durant segles. Segons un vell relat, Déu havia creat la dona com una «ajuda adequada» a l'home. En aquella societat patriarcal, la dona és «propietat» de l'home: li havia de donar fills i servir-lo fidelment. El control sobre la dona estava fortament condicionat per les regles de puresa sexual. La dona era ritualment impura durant la seva menstruació i com a conseqüència del part. Les persones i els objectes que tocava quedaven contaminats. Per això, les dones eren excloses del sacerdoci i de l'accés a les àrees més sagrades del temple. Eren font d'impuresa i de temptació. A Jesús li ho advertiren ja des de petit. Fora de la llar, les dones no «existien». Sempre havien d'anar acompanyades per un home. A casa eren les encarregades d'encendre les espelmes i pronunciar certes oracions i cuidar d'alguns detalls rituals a la festa del dissabte.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge II de durant l'any

Lectura primera

Is 62,1-5

El teu Déu estarà content de tenir-te, com el nuvi està content de tenir la núvia

Lectura del llibre d'Isaïes:

Per amor de Sió no vull callar, no vull reposar per Jerusalem fins que aparegui com un raig de llum el seu bé, i la seva salvació com una torxa encesa. Els altres pobles veuran el teu bé, tots els reis veuran la teva glòria i et donaran un nom nou que els llavis del Senyor designaran. Serà una corona magnífica a les mans del Senyor, i una diadema reial a les mans del teu Déu. No et podran dir més «L'Abandonada», no podran dir «La Desolada» a la teva terra: a tu et diran «Jo-me-l'estimo», i a la teva terra, «Té-marit», perquè el Senyor t'estimarà, i tindrà marit la teva terra.

El qui t'haurà reconstruït et prendrà per esposa com un jove esposa una donzella; el teu Déu estarà content de tenir-te com el nuvi està content de tenir la núvia.

Salm responsorial

95

Canteu al Senyor un càntic nou, canteu al Senyor, arreu de la terra; canteu al Senyor, beneïu el seu nom.

R. Conteu a tots els pobles els prodigis del Senyor.

Anuncieu de dia en dia que ens ha salvat; conteu a les nacions la seva glòria, conteu a tots els pobles els seus prodigis. **R.**

Doneu al Senyor, famílies dels pobles, doneu al Senyor honor i majestat, tributeu al Senyor l'honor del seu nom. **R.**

Adoreu el Senyor, s'apareix la seva santedat. Que tremoli davant d'ell tota la terra. Digueu a tots els pobles: «El Senyor és rei!» Sentència amb raó les causes dels pobles. **R.**

Al·leluia

2Te 2,14

Déu, valent-se de l'Evangeli, ens ha cridat a posseir la glòria de Jesucrist, el nostre Senyor.

Lectura segona

1Co 12,4-11

L'únic Esperit distribueix a cadascú els seus dons com li sembla bé

Lectura de la primera carta de sant Pau als cristians de Corint:

Germans, els dons que rebem són dons diversos, però l'Esperit que els distribueix és un de sol. Són diversos els serveis, però és un de sol el Senyor a qui servim. Són diversos els miracles, però tots són obra d'un sol Déu, que els fa valent-se de cadascun de nosaltres. Les manifestacions de l'Esperit distribuïdes a cadascú són en bé de tots. Un, gràcies a l'Esperit, rep el do d'una paraula profunda; un altre, per obra del mateix Esperit, rep el do de desglossar les veritats; un altre, en virtut del mateix Esperit, rep el do de la fe; un altre, el do de donar la salut als malalts; en virtut de l'únic Esperit, un altre, el do de fer miracles; un altre el do de profecia; un altre, el de distingir si un esperit és fals o autèntic; un altre, el do de parlar llenguatges misteriosos; un altre, el do d'interpretar-los.

Tots aquests dons són obra de l'únic Esperit, que els distribueix en particular a cadascú com li sembla bé.

Evangelí

Jn 2,1-12

Així començà Jesús els seus miracles a Canà de Galilea

Lectura de l'Evangeli segons sant Joan:

En aquell temps, se celebrà un casament a Canà de Galilea. Hi havia la mare de Jesús. També Jesús i els seus deixebles hi foren convidats. Veient que s'acabava el vi, la mare de Jesús li diu: «No tenen vi.» Jesús li respon: «Mare, per què m'ho dius a mi? Encara no ha arribat la meua hora.» Llavors la seva mare diu als qui servien: «Feu tot el que ell us digui.» Hi havia allí sis piques de pedra destinades a les pràctiques de purificació usals entre els jueus. Cada una d'elles tenia una cabuda de quatre a sis galledes. Els diu Je-

sús: «Ompliu d'aigua aquestes piques.» Ells les ompliren fins dalt. Llavors els digué: «Ara traieu-ne i porteu-ne al cap de servei.» Ells n'hi portaren. El cap de servei tastà aquella aigua, que s'havia tornat vi. Ell no sabia d'on era, però ho sabien molt bé els qui servien, perquè ells mateixos havien tret l'aigua. El cap de servei, doncs, crida el nuvi i li diu: «Tothom serveix primer els millors vins i, quan els convidats ja han begut molt, els vins més ordinaris; però tu has guardat fins ara el vi millor.» Així començà Jesús els seus miracles a Canà de Galilea. Així manifestà la seva glòria, i els seus deixebles cregueren en ell.

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC C; FERIAL I)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 2)

Gener

20. DIUMENGE

Diumenge II de durant l'any,

Verd. Lectures: Isaïes 62,1-5 / Salm 95 / 1 Corintis 12,4-11 / Joan 2,1-12

SANTORAL: Fabià, p. i mr.; Sebastià, mr.

21. DILLUNS

Sants Fructuós, Auguri i Eulogi

(S), Vermell. Lectures: Hebreus 10,32-36 / Salm 33 / Joan 17,11b-19
SANTORAL: beata Josepa Maria de Santa Agnès, rel.

22. DIMARTS

Sant Vicenç (MO), Vermell. Lectures: Hebreus 6,10-20 / Salm 110 / Marc 2,23-28

SANTORAL: Anastasi, monjo i mr.; Gaudenci, b.; beata Laura Vicuña, rel.

23. DIMECRES

Sant Ildefons (MO), Blanc. Lectures: Hebreus 7,1-3.15-17 / Salm 109 / Marc 3,1-6. Tortosa: *Sant Fran-*

cesc Gil de Federic (ML), Vermell.
SANTORAL: Agatàngel, mr.; Climent, b. i mr.; Emerenciana, vg. i mr.

24. DIJOUS

Sant Francesc de Sales (MO), Blanc. Lectures: Hebreus 7,25-8,6 / Salm 39 / Marc 3,7-12
SANTORAL: Felicià, b. i mr.

25. DIVENDRES

Conversió de Sant Pau (F), Blanc. Lectures: Fets 22,3-16 / Salm 116 / Marc 16,15-18
SANTORAL: Bretanió, b.; Elvira, vg. i mr.

26. DISSABTE

Sants Timoteu i Titus (MO), Blanc. Lectures: 2 Timoteu 1,1-8 / Salm 95 / Marc 3,20-21
SANTORAL: Paula, viuda; Robert, Alberic i Esteve, ab.

El Sant 23 GENER

Sant Francesc Gil de Federic

A partir del segle XVI, amb l'expansió colonial d'Occident, el cristianisme, i especialment el catolicisme, es va difondre pels cinc continents. Aquesta evangelització va ser duta a terme sobretot per membres d'ordes religiosos, molts dels quals van morir màrtirs. Un dels missioners catalans que va donar la vida per Crist va ser sant Francesc Gil de Federic (1702-1745).

Aquest sant tortosí va ingressar amb quinze anys al convent de dominics de la ciutat de l'Ebre. Més endavant va completar els estudis a Barcelona, Oriola i finalment a Tremp, on va ser ordenat sacerdot. La seva vocació missionera el va fer demanar ser enviat a l'Extrem Orient, i així el 1730 va arribar a les Filipines, on va estar predicant durant cinc anys. Però després va ser destinat al Vietnam, on les persecucions contra els cristians eren freqüents. Francesc Gil de Federic va poder predicar una bona temporada per terres vietnamites abans de ser arrestat. Durant els vuit anys que va passar a la presó encara va evangelitzar companys de captiveri i en va batejar més d'un centenar. Finalment va ser decapitat per les autoritats. Joan Pau II el va canonitzar el 1988.

Vuit setmanes de temps de durant l'any

F. XAVIER PARÉS SALTOR
Delegat diocesà de Litúrgia
d'Urgell
xpares@bisbaturgell.org

Amb el diumenge del Baptisme de Jesús, va acabar el cicle natalici que hem celebrat durant totes les festes nadalenques, emmarcat en dues grans solemnitats: Nadal i Epifania. Ara, mentre esperem que arribi el cicle pasqual, que començarem a preparar amb la Quaresma, la litúrgia de l'Església celebra, durant vuit setmanes, que van del dilluns 14 de gener fins al dimarts 5 de març, el temps litúrgic anomenat ordinari o de durant l'any.

De les 34 setmanes que té el temps de durant l'any, vuit les celebrarem abans de Quaresma i les restants després de Pentecosta fins que torni a arribar la preparació del cicle natalici, amb l'Advent. El temps de durant l'any no celebra cap aspecte peculiar del misteri de Crist sinó el misteri cristià en la seva plenitud. La seva celebració, igual que totes les celebracions litúrgiques, la trobem sobretot en el missal romà i en la litúrgia de les Hores.

Seguint una mica les orientacions dels *Prenotandos* de l'actual leccionari i del missal romà, veiem que la primera setmana del temps ordinari comença el dilluns després del baptisme de Jesús. La segona setmana comença el diumenge II i encara recorda la manifestació epifànica de Jesús que fa el seu primer miracle a les noces de Canà convertint l'aigua en vi, manifestant així la seva divinitat. A partir de la tercera setmana, comencem a llegir els inicis de la predicació de Jesús, relacionades amb el baptisme i les primeres manifestacions de Crist. Així al llarg dels diumenges de durant l'any anem escoltant els evangelis de la vida i la doctrina del Senyor Jesús, fins al final de l'any litúrgic que acaba amb el tema de l'escato-

logia. Aquestes lectures evangèliques van precedides de lectures de l'Antic Testament que estan ben relacionades amb els evangelis perquè ens adonem de la relació que hi ha entre l'Antic i el Nou Testament. La lectura segona dels diumenges de durant l'any, no sol coincidir amb la temàtica de les altres dues. És una lectura semicontínua de les cartes de sant Pau i de sant Jaume amb temes diversos distribuïts en els tres cicles. Normalment són lectures breus perquè puguin ser compreses pels fidels.

Pel que fa a les oracions dels dies feiners, trobem que el formulari de la missa dominical es pot repetir cada dia de la setmana, llevat que hi hagi un sant propi o alguna memòria obligatòria (o lliure) a celebrar, amb la seva eucologia i lectures pròpies (si n'hi ha), encara que, en principi, la litúrgia demana llegir sempre la lectura semicontínua sense interrupció. També, per no repetir cada dia de la setmana les mateixes oracions, es pot canviar el formulari dominical per un altre d'alguna missa votiva o per diverses necessitats o motius diversos.

Valorem molt aquest temps ordinari de durant l'any. És en el temps ordinari quan anem assimilant la doctrina de Jesús i madurant la nostra fe en la seva obra i persona. És en el temps normal, quan no hi ha cap celebració solemne, quan es va fent la feina ben feta de cada dia. Aquestes vuit setmanes que ens portaran al temps quaresmal i pasqual ens ajudaran a poder celebrar més ben preparats els grans misteris de la nostra redempció. Seguint el ritme de la litúrgia de l'Església és com millor ens fem en la vida cristiana.

Bisbes i autoritats presents al dinar de Nadal.

Carta oberta d'agraïment

QUIM BANET MASUET

L'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes de Barcelona, Sant Feliu i Terrassa va fer el tradicional dinar de Nadal amb més de 500 hospitalaris. Junts vam fer present la fraternitat que neix del l'anunci de l'àngel als Pastors.

Durant el dinar vam sentir que som germans i vam constatar que som una família, i n'estem contents. Per aquest motiu ens agradaria donar-vos les gràcies.

Primer voldríem donar les gràcies a l'Església. Al dinar hi van assistir els caps de les diòcesis de Barcelona, Sant Feliu i Terrassa. Entre aquests, els respectius bisbes: el cardenal Joan Josep Omella, Mons. Agustí Cortés i Mons. Josep Àngel Saiz. No hi van faltar tampoc els bisbes auxiliars Antoni Vadell i Salvador Cristau; el cardenal Lluís Martínez Sistach; la presidenta de l'Hospitalitat a Barcelona, Marta Ventura; el director d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya, Marcel·lí Joan, i el president de la Federació Espanyola d'Hospitalitats, Pablo Garamendi. Ells ens transmeten un sentit transcendental a les activitats que fem. Per a nosaltres, saber que formem part de l'Església de Déu ens fa sentir ger-

mans de tots aquells que tenen com a objectiu trobar l'amor de Déu a través de l'ajuda als que ens necessiten.

La nostra Hospitalitat està estesa per tot el territori de les tres diòcesis i ens organitzem en delegacions. Voldríem agrair també a tots membres de les delegacions haver assistit i haver donat escalf a la trobada. La nostra família està formada per gent senzilla i humil, ens agrada pensar que som com els pastors, aquells que senten la crida i no es queden quiets, aquells que superen la timidesa i es posen en marxa a la recerca de Jesús.

Agraïm especialment l'assistència al dinar de les prop de 100 persones malaltes i/o discapacitades, els donem gràcies perquè es deixen estimar. Per aquest 2019 el bisbe Antoni Vadell ens recomana aprofundir en les paraules de sant Llorenç: els tresors de l'Església són els pobres, els malalts i les persones amb mobilitat reduïda.

I no podríem ser hospitalaris sense agrair a la nostra Mare, Maria, el fet que ella ens hagi canviat la vida. A Lourdes dins la cova nosaltres trobem Maria, ella ens ensenya a donar un sentit diferent a la discapacitat i a la malaltia.

EL CONSULTORI

PREGUNTES I RESPOSTES SOBRE DOCTRINA I MORAL

pel Dr. Joan Antoni Mateo

Jesús, fariseu?

Llegia fa poc una entrevista a un historiador que afirmava que Jesús es considerava un profeta important, que era fariseu però que no es va considerar mai fill de Déu i a tot estirar al final de la seva vida es va veure com el messies i rei que Israel esperava i per això el van crucificar. Quina opinió en té?

Jo també vaig llegir aquesta entrevista i em va indignar moltíssim que des de l'espai més llegit d'un important diari de Barcelona es donés veu a les especulacions i ideologia d'aquest senyor un dia que era ni més ni menys la vigília del Nadal. Realment incomprensible. Pel que fa a les opinions de l'autor que no és historiador sinó especialista en filologia de la llengua grega *koiné*, el grec del Nou Testament, li diré que no diu res nou respecte del que han dit tants racionalistes els darrers dos-cents anys. L'actitud cap a la divinitat de Crist que expressa és molt coherent amb la posició d'un panteista spinozià com es declara l'autor: «Soc spinozià. Si hi hagués Déu, seria el cosmos.» La majoria de les seves afirmacions són opinions gratuïtes sense cap fonament en la història. Quan es parla dels «germans» de Jesús se sap que s'utilitza aquest terme en un sentit molt ampli de «parents» i no de germans carnals. Sorpren que l'autor desconegui tota aquesta investigació i despatxi tan alegrement l'afer. També sorprèn el seu desconeixement de les investigacions més recents sobre els Evangelis de la infància de Jesús que no són simples llegendes sinó autèntiques elaboracions de teologia narrativa basada en fets ocorreguts. I sobre la consciència de la seva divinitat també sorprèn que no analitzi l'ús que va fer Jesús de manera recurrent del títol «fill de l'home» per referir-se a ell mateix... Certament, la fe en Crist no és un derivat lògic de la història però també és inconcebible sense aquesta història concreta, sense la qual la fe seria mera ideologia i manipulació, com pretén aquest autor. Calia, tal notorietat de la ideologia d'aquest filòleg la vigília del Nadal en una societat de tradició cristiana?

PER ENVIAR CONSULTES AL DR. MATEO:

elconsultori@hotmail.com

Ap. de correus 121-25620 Tremp (Lleida).

Postals des d'Andalusia

Dos «estels» al nostre firmament

Molts de nosaltres, n'estic segur, recordarem aquella obra de teatre d'Alejandro Casona, *La barca sin pescador*, en què ens explica la història d'un home de negocis que comet un assassinat —amb la intenció, sense tacar-se les mans de sang— per redreçar les seves finances. Tanmateix, una terrible inquietud s'apodera d'ell i li rosega la consciència, i l'obliga a tornar al poble noruec on va cometre el crim. I, en aquell poblet, quan percep el que ha implicat la mort d'aquell pescador desconegut, a qui va matar amb tota la intenció, afirma: «No és que siguem dolents; el que ens falta és imaginació. Per poder patir amb el dolor aliè, el que ens falta és imaginació.» També té raó. Ens cal imaginació, posar-nos en el lloc de l'altre, per tenir com-passió i simpatia, perquè els nostres sentiments vibrin al ritme dels sentiments de l'altre.

Ara que escalem la «costa de gener», farem bé de fixar-nos en aquests dos «estels perduts» de la nit de Reis —imaginació i compassió—, per col·locar-les en el nostre petit firmament. Són dos «estels» que no hi poden faltar, perquè es convertiran sempre en dos nous camins per fer brotar a la nostra vida aquella cordialitat que tots duem a dins. Algú fa el mal en la distància, però quan coneix la família de la víctima, se li commouen les entranyes i emprèn un camí de llum i esperança.

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

Esclaus del mòbil

Ha tornat a ser el regal estrella d'aquestes festes. Ja és una cosa imprescindible, tot i que cada vegada més els psicòlegs, educadors, sociòlegs alerten del perill del mòbil. No és cap «joguina inofensiva» i es dona als nens i adolescents com si fos una necessitat vital. Per moltes precaucions que es prenguin i advertències que es facin se n'acabarà descontrolant l'ús. Es converteix en una addicció com qualsevol droga. És com l'heroïna de la nostra època. El 75% de la població mundial reconeix tenir dependència del mòbil, i Espanya és el país europeu amb més addicció d'adolescents a la xarxa. A les famílies cadascú amb el seu artefacte, es tornen autistes, desconeguts, ja no es comuniquen amb la paraula, les converses i els intercanvis d'opinió.

Es justifica dient que tenim els fills localitzats quan se sap prou bé que no és així. Sembla que no som ningú sense mòbil. Com que a més serveixen per a altres funcions, sentir música, fotos, jocs als quals s'està literalment enganxat, etc. no en podem prescindir. El progrés de la tècnica ens està dominant i encara que ens creguem més lliures som esclaus.

LOURDES CARMONA
Barcelona

La família és un autèntic tresor

Per tot el que ens ensenya, la família és un autèntic tresor. En paraules de Chesterton, els que l'ataquen moltes vegades no saben el que fan, perquè no saben el que desfan. D'aquí la necessitat de defensar-la sempre, com apunta el Papa. I això passa per defensar-la amb el testimoni coherent de la pròpia

vida, proposant tot el que té bo i de bell, i ensenyant amb senzillesa al món com n'és, de decisiva, la família per al futur de la humanitat.

JESÚS DOMINGO MARTÍNEZ
Girona

El blat i el jull

Ser cristià passa per assumir que el blat i el jull creixen junts i que mentre arriba la sega s'ha de procurar no perdre el centre de la Fe. Això és: es tracta de vigilar, d'esforçar-se per purificar, d'assumir els pecats, d'aixecar-se després del fracàs i de deixar-se il·luminar pel misteri de l'Encarnació. La vida pot més que la mort, la llum pot més que la foscor, el bé pot més que el mal. I Nadal ho manifesta. Els greus mals comesos per alguns mai no amagaran tot el bé que l'Església fa en el món.

PEDRO GARCÍA
Sant Feliu de Guíxols

Nou any

Ara que s'ha acabat l'any i veient l'acceleració amb què s'han succeït els esdeveniments, és desitjable que la situació es tranquil·litzi i que s'intenti reflexionar i aturar-se, i deixar que les coses es vegin més clares no acceptant com a bo res que sigui mancat de veritat. Vull col·locar el nou calendari del 2019 tot desitjant que aquest nou any sigui alegre i pacífic; que els ciutadans no ho deixem tot en mans dels nostres representants polítics ja que posseïm clarament el privilegi, el deure i el dret de corregir i exigir més del que de vegades fem.

ANNA MARIA MUNTADA BATLLE
Granollers

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

Joaquim Garrigosa, historiador i musicòleg

«La música litúrgica reconeix la primacia del text litúrgic per damunt de la pròpia música»

EDUARD BRUFAU

Fotos: L'Auditori

«No podem entendre la música occidental dels últims segles si abans no sabem què és el gregorià»

«L'Església té l'obligació de mantenir viu el cant gregorià, però no hem de pretendre que sigui l'únic cant de l'Església»

Format a l'Escolania de Montserrat, Joaquim Garrigosa és un dels experts més destacats de Catalunya en l'àmbit musical, especialment el litúrgic. Ha destacat al capdavant de diverses entitats culturals i musicals, com ara L'Auditori de Barcelona, del qual ha estat director durant set anys. També s'ha dedicat a la recerca musicològica, tasca de la qual han sortit diverses obres. Actualment, entre altres responsabilitats, també és el director de la Schola Cantorum de Terrassa. Parlem amb ell sobre la música litúrgica, el cant gregorià i la situació actual de la música a l'Església.

Com definiria la música religiosa cristiana?

Primer de tot cal distingir entre música d'inspiració religiosa i el que és pròpiament la música litúrgica. És una diferència important. Si agafem la música dels darrers 300 anys, o fins i tot anterior, ens trobarem amb moltes composicions que se serveixen d'elements religiosos però que no han estat pensades per ser interpretades dins d'una celebració litúrgica. El Rèquiem de Verdi, per exemple, utilitza el text religiós, té tot el text de la missa de difunts, però la intenció no és litúrgica. De fet, va ser estrenat en un teatre.

Què defineix, aleshores, la música litúrgica?

La música litúrgica és aque-

lla que pretén ser un vehicle per al text litúrgic. Reconeix, per tant, la primacia del text per damunt de la pròpia música i es busca un enaltiment i una lloança al Déu Creador que s'ha de fer amb les millors condicions artístiques.

S'ha de tenir molt en compte que el cristianisme, juntament amb el judaisme i l'islam, és una religió assembleària. La litúrgia té sentit celebrada per una comunitat, a diferència de les religions de l'extrem orient, com ara el budisme, que se centren més en l'individu. Les pregàries litúrgiques cristianes, doncs, han de ser recitades en comú, però per fer-les més intel·ligibles des de ben d'hora van ser cantades. D'aquesta música que es produeix als primers segles del cristianisme en naixerà més tard el gregorià al segle VIII, a l'època de Carlemany.

I abans, què passava?

Hi ha una musicòloga francesa, Solange Corbin, que a la *Histoire de la musique* de La Pléiade diu clarament que el cant gregorià com a tal no existia abans del segle VIII. Anteriorment el que hi havia era una improvisació sobre unes fórmules conegudes pels especialistes en el cant. El cantor més que memoritzar la música aprenia a construir melodies i improvisava sobre un text prefixat. Es creava la melodia en el mateix moment d'interpretar la música. Avui solem associar la improvisació amb la música moderna, com ara el jazz, però ha estat present al llarg de tota la història de la música. El cant cristià occidental abans del segle VIII es movia en un món en què les melodies no estaven fixades, ni hi havia cap interès per fer-ho perquè l'important era el text. Pel que fa als fidels aprenien fórmules molt curtes, fàcils i que podien repetir.

Per què va canviar aquest model?

Per raons polítiques i socials. Des de la descomposició de l'imperi romà l'Església era l'única gran entitat que havia sobreviscut a Occident i l'únic que creava nexes eren les parròquies i els bisbats. Des de l'Església, doncs, es podia refer aquella unitat perduda, i quan

Carlemany es va coronar emperador va veure en la litúrgia romana un element unificador del seu imperi. Personatges de la seva cort, com sant Benet d'Aniana, van ser els encarregats d'unificar textos i cants. Va ser en aquest punt quan es va començar a abandonar la improvisació i es va originar l'escriptura musical. És llavors que s'origina el cant gregorià, al segle VIII.

El canvi va tenir conseqüències importants. A l'època anterior, quan prevalia la improvisació, els cantors necessitaven una formació musical d'uns 3 o 4 anys. Amb el pas a les melodies fixades es calcula que l'educació del cantor ja durava un mínim de 10 anys. A més, a partir del segle XI el repertori va créixer fins a les 3.000 melodies, i ja no es podien recordar totes de memòria. Per tant, cada vegada va tenir més importància l'escriptura musical. El cant gregorià va predominar entre els segles VIII i XII. Tanmateix amb el pas dels segles va caure en desús en benefici de la polifonia, el cant a diverses veus, i no va ser fins que al segle XIX que hi va haver la gran recuperació del cant gregorià per part dels monjos del monestir de Solesmes, a França.

Quina importància té el cant gregorià per a l'Església?

Com a historiador veig que és un patrimoni que s'hauria de mantenir viu, perquè el patrimoni no es va fer per quedar tancat en una vitrina. El gregorià s'ha de cantar. No podem entendre la música occidental dels últims segles, des de la polifonia del segle XV fins a Mozart, si abans no sabem què és el gregorià.

Ara bé, la meua opinió personal és que avui, en l'estat actual de les coses, el cant gregorià no ha de ser «el» cant de l'Església. L'Església té l'obligació de mantenir-lo viu, però no hem de pretendre que el gregorià sigui l'únic cant de l'Església. El cant gregorià és en llatí i avui són molt pocs els que l'entenen. No podem consagrar una música litúrgica en la qual volem que l'assemblea hi participi si la immensa majoria de fidels desconeix aquella llengua. Avui difícilment un cristià

pot pregar en llatí tret que sigui un autèntic expert.

Una altra raó és que el cant gregorià és molt difícil i demana una certa especialitat a l'hora d'interpretar-lo. Si entenem pastoralment que la participació és el nucli més important de la celebració litúrgica cristiana no ho podem fer en gregorià perquè molts fidels no el podran cantar.

Hi ha alguns cants gregorians més assequibles per a l'assemblea?

El que els fidels poden cantar en gregorià, i és bonic que ho facin, són alguns himnes i alguns cants marians com ara el *Salve Regina*, sempre que sigui la del to simple. També hi ha parts de la missa ben conegudes que la gent sí que sap què volen dir, com el *Kyrie Eleison* i el mateix passa amb el *Sanctus* i amb l'*Agnus Dei*. Però per les raons que ja he dit trobaria molt estrany que algú em proposés de fer cada diumenge a la mateixa parròquia la missa en gregorià.

Com veu la situació actual de la música i el cant a l'Església?

Estic preocupat per la música litúrgica perquè no hi ha una direcció clara de cap a on ha d'anar. No veig un plantejament seriós pel que fa a aquesta qüestió. És veritat que hi ha molts altres problemes per afrontar, però és greu que l'Església no proveeixi gent amb prou coneixements per estar al capdavant de les celebracions litúrgiques.

La formació musical del clergat en general és molt millorable i també la dels fidels que poden ajudar. A més, si volem fer bé les coses, aquests fidels haurien de ser professionals, no podem anar sempre a base de voluntariat. En general, es troba a faltar una professionalització que atorgui el nivell de dignitat que mereix una celebració litúrgica de tipus solemne. En el camp de la música litúrgica ens hem de fer moltes preguntes: hi ha d'haver organistes, sí o no? En quines esglésies, i per què? O més aviat hem de tirar de guitarres? Etc. Sobre aquestes qüestions hi hauria d'haver un plantejament mínim, i em sembla que no n'hi ha cap.

«La formació musical del clergat en general és molt millorable i també la dels fidels»

27 FRANCESC i la nostra CASA DE TOTS

Carta «Laudato Si'» —«Lloat sigueu»—

48 Ens cal una profunda CONVERSIÓ ECOLÒGICA

El papa Benet XVI va escriure: **«Els deserts exteriors es multipliquen en el món perquè els deserts interiors s'han fet més vastos»**. Francesc ha reaccionat davant d'aquesta afirmació i n'ha tret una conclusió molt clara: **«La crisi ecològica ens crida a una profunda conversió interior»** (LS 217).

Imaginem que, quan va escriure la frase que hem citat, Benet XVI pensava en els llocs i els ambients del món en els quals *l'aigua de la vida* ja no flueix. Per això utilitza la paraula **desert**, que ens recorda els amplis territoris d'algunes zones del planeta que, per manca d'aigua, no poden acollir cap ésser vivent. Avui aquests **deserts exteriors** són els llocs i els ambients on l'activitat humana causa estralls de tota mena, arruïnant els ecosistemes i deixant la societat sense valors. És a dir, són **llocs i ambients sense vida**.

Per això, Benet XVI afirmava que, si aquests deserts es multipliquessin, la causa tan sols podria ser una: **els deserts interiors són cada dia més vastos**, és a dir, en el cor humà hi ha cada dia menys amor, menys generositat, menys solidaritat. Res d'això no pot ser motiu d'orgull, sinó de preocupació i de llàgrimes.

Avui Francesc ens convida a una profunda conversió interior, una «conversió ecològica que comportarà que els efectes del nostre encontre amb Jesucrist es manifestin en les relacions amb el món que ens envolta. [...] No consisteix en quelcom opcional ni en un aspecte secundari de l'experiència cristiana» (LS 217).

En el fons, es tracta d'una **conversió** que implica el reconeixement dels propis errors, pecats, vicis i negligències, una conversió que condueix al penediment del cor i al compromís d'adoptar un nou estil de vida, és a dir, a un **canvi del cor**.

A més, **el canvi interior dels ciutadans no serà suficient**, perquè la complexitat del problema supera les nostres possibilitats individuals. Es tracta d'un **problema social** que requereix el compromís eficaç de les xarxes comunitàries i la implicació de les institucions representatives. És a dir, **estem parlant d'un compromís global**.

«Els individus aïllats poden perdre la seva capacitat i la seva llibertat per superar la lògica de la **mentalitat egoista**, i acabar presos d'un **consumisme sense ètica**, molt lluny de tota consciència social i ecològica» (LS 219).

49 L'ESPIRITUALITAT CRISTIANA és molt exigent

Ja estem arribant al final de les nostres reflexions. Francesc aprofundeix cada vegada més en la descripció del caràcter dels compromisos que el conjunt de la humanitat, i en particular tots els seguidors de Jesús de Natzaret, hem d'assumir. No s'oblida de precisar que **«l'espiritualitat cristiana proposa una manera alternativa d'entendre la qualitat de vida, i impulsa un estil de vida profètic i contemplatiu capaç de gaudir d'una satisfacció plena, lluny de tota obsessió pel consum»** (LS 222).

És a dir, ens proposa un estil de vida més cristià que:

— suposi un **augment de la sobrietat** en l'ús dels béns que tenim al nostre abast i, per tant, també de la capacitat de ser feliços amb poca cosa;

— comporti el **retorn a una simplicitat** que ens permeti fixar l'atenció en les coses petites, i a valorar-les sense prejudicis i amb objectivitat;

— ens mogui a **estar sempre agraïts** per les oportunitats que la vida ens ofereix, sense afecció excessiva al que tenim i sense entristir-nos pel que no posseïm, procurant d'evitar l'afany de domini i l'acumulació de satisfaccions fugaces.

«La sobrietat que es viu amb llibertat i de manera conscient és alliberadora. No és menys vida, o una vida viscuda a baixa intensitat, sinó tot el contrari: és una manera de viure la vida en plenitud» (LS 223), prescindint de necessitats que ens mantenen desorientats, i guanyant llibertat per compartir la vida amb els altres.

Amb aquesta pau interior podrem participar més activament en la cura de l'ecologia i dedicar-nos amb més intensitat a la promoció del bé comú. Igualment, aquesta pau es reflectirà en un estil de vida més equilibrat, amb una capacitat més gran d'admiració davant la bondat i la bellesa de la Creació, i amb una més profunda comprensió del sentit de la pròpia vida.

Així no deixarem espai per a l'activitat frenètica que ens manté sempre ocupats, en una pressa constant que ens mou a passar per sobre de tot el que tenim al nostre voltant. **«La natura és plena de paraules d'amor. Com podrem escoltar-les enmig del soroll constant, de la distracció permanent i ansiosa, o del culte a l'aparença?»** (LS 225).

«La felicitat demana saber limitar algunes necessitats que ens atordeixen, i restar disponibles per a les múltiples possibilitats que la vida ens ofereix» (LS 223).

- En la situació en què et trobes, quina serà la teva aportació personal a la **conversió ecològica**? Amb qui podràs compartir-la?
- Identifica les condicions ambientals i socials que t'impedeixen mantenir la teva **pau interior**. Quina decisió adoptaràs per recuperar-la?

edebé

Extracte del llibre *Carta del PAPA FRANCESC — ECOLOGIA INTEGRAL*
Selecció i desenvolupament: FRANCESC RIU i MARGARIDA MOGAS

Les emissions de CO₂ són en gran part responsables de l'augment de la temperatura global del planeta.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

L'ONU ens adverteix que els gasos contami- nants han arribat molt enllà

FRANCESC NICOLAU
Professor de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

Encara que potser em faci pesat parlant una vegada més d'aquest tema, quan m'ha vingut a les mans la notícia de l'informe que ha publicat l'Organització Meteorològica Mundial (OMM), ho he vist tan interessant que m'ha semblat que us ho havia de fer saber. Em direu que vosaltres no hi podeu fer res, però crec que és bo saber què se'n va dient, d'aquest problema tan greu que té plantejat ara la humanitat.

Què és, doncs, el que diu aquest informe? Ras i curt: hem arribat molt amunt amb els nivells de gasos contaminants que originen l'efecte hivernacle amb el consegüent augment de la temperatura global, o sigui, el canvi climàtic. No hi ha indicis, diu, que això es deturi i si no s'hi posa remei el resultat és desastrós per a la vida sobre la Terra. Cal tenir-ho molt present! La concentració mitjana mundial del diòxid de carboni (CO₂) ja era de 400,1 parts per milió (ppm) el 2015 i ha continuat pujant sense treva. Ara és de 405,5 ppm. Em direu que és poca diferència.

Doncs no, no es pot dir poca, perquè malgrat la propaganda que es fa de com cal evitar l'emissió d'aquest gas, la cosa no s'atura i aquest «simple» augment ja es nota en molts aspectes. Però no és només aquest creixement del CO₂ el causant d'efectes dolents, sinó el fet que tots els altres gasos perjudicials també han

seguit creixent: metà, òxid nítrós i CFC-11, que és una amenaça per a la capa d'ozó que ens protegeix. Pel que fa al canvi climàtic, comparant amb l'estat de l'aire de 1990 se'ns diu que el potencial d'escalfament ha pujat un 41%.

El secretari general de l'OMM, Petteri Taalas, diu textualment: «La ciència és clara: si no reduïm ràpidament les emissions de CO₂ i dels altres gasos d'efecte hivernacle, el canvi climàtic tindrà efectes cada vegada més destructius i irreversibles a la vida sobre la Terra. Les nostres oportunitats d'actuació es troben a punt d'esgotar-se.» Em sembla que l'opinió d'aquest expert val la pena tenir-la en compte.

Ja sabeu, perquè també en vam parlar aquí, que hi ha un acord que les Nacions Unides feren el 2015 a París de reduir les emissions de CO₂ per fer que el canvi climàtic no arribi a superar l'escalfament d'1,5°C. Hi ha qui ja hi fa alguna cosa. Espanya ha fixat unes dates per reduir els vehicles de combustió, tothom ho sap. Però fins ara això i el que altres països procuren es veu encara insuficient. Què dir-hi? Cal prendre més consciència de la situació en què es troba el nostre planeta per fer-hi el que calgui. Que Déu faci que la humanitat no destrueixi la seva obra: aquesta Terra que va regalar-nos tan adequada per a una vida humana!

**JOAN PALLARÈS-
PERSONAT**

Historiador
jpallarespersonat@gmail.com

A Pere Serra i Postius se l'esmenta més que no pas se'l coneix. Veritablement, és un d'aquells autors de referència obligatòria per a qualsevol historiador de Catalunya en un llarg període que clou a meitat del segle XVIII, que és quan ell va viure i escriure la seva obra. Sovint, única font coneguda per a algun tema concret.

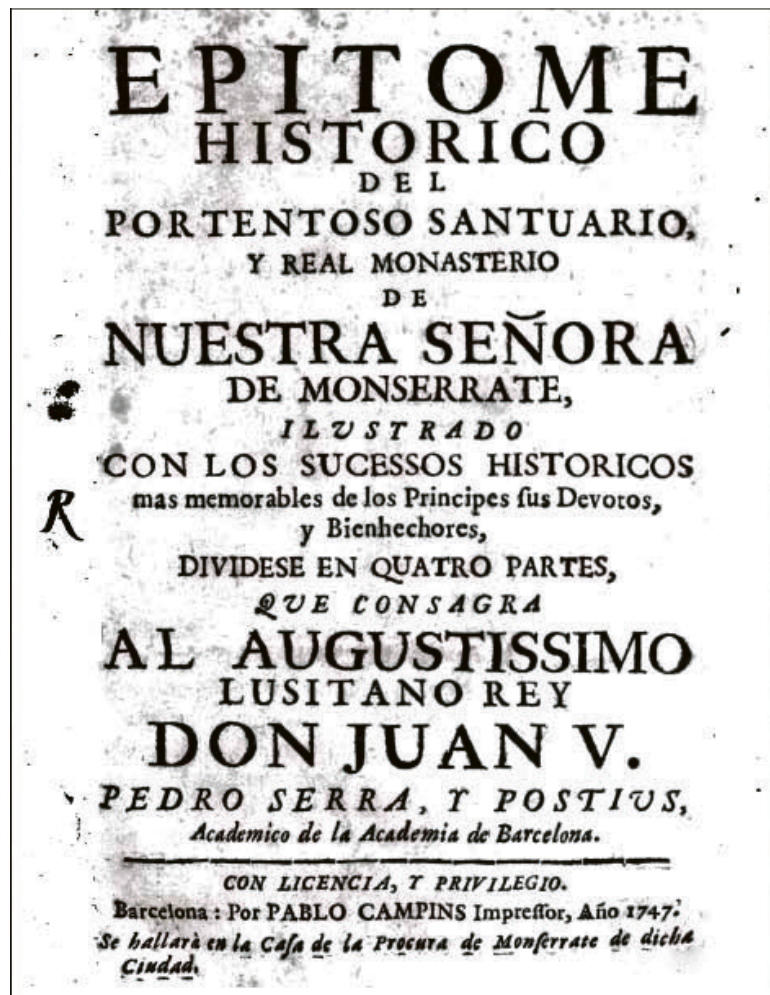
Alguns dels aspectes de la seva obra ens són coneguts per un altre personatge il·lustre, el sallentí Fèlix Torres i Amat, de segle posterior a Serra, que va fer les *Memorias para ayudar a formar un diccionario crítico de los escritores catalanes y dar alguna idea de la antigua y moderna literatura de Cataluña* basant-se directament en l'obra de Serra i Postius.

Serra i Postius va ser un escriptor religiós, o de temàtica religiosa, però sobretot de temes històrics sense valorar-ne el rigor com a ciència. La seva obra recull el folklore i la llegenda, la crònica de costums, els fets narrats recollits de la tradició oral.

Nascut a Barcelona el 8 de maig de 1671, Serra i Postius es guanyava la vida com a botiguer de teles. Era un lletraferit, va professar com a terciari

franciscà, la seva vida va discórrer en els grisos anys de la guerra de Successió, setge i caiguda de Barcelona i la posterior repressió, l'enderrocament del barri de Ribera i altres canvis radicals. Publicava sempre en llengua castellana. En són alguns exemples: *Prodigios y finezas de los santos ángeles, hechas en el principado de Cataluña*, editada a Barcelona l'any 1726; *Vida de San Emeterio o Madí, labrador*, de 1735; *Índice de los santos y varones y mugeres insignes en santidad del Principado de Cataluña*, de 1746, o *Epítome histórico del portentoso santuario de Nuestra Señora de Montserrat*, obra en quatre volums dedicada a Joan V de Portugal, editada a Barcelona el 1747.

La seva obra en català *Lo perquè de Barcelona* va restar inèdita, així com un munt d'escrits, veritable font de dades sobre sants i història eclesiàstica (en deixà una de 12 volums), esglésies, bisbes, prohoms... Va ingressar a l'Acadèmia de les Bones Lletres el 1729, on s'encarrega de la secció d'història. Va deixar abundant documentació molt útil fins molts anys després de la seva mort, succeïda a Barcelona el 26 de març de 1748.

GENT DE CASA

Pere
Serra i
Postius

Portada de l'obra que Serra i Postius va dedicar a Joan V de Portugal.

MARGA DEL CAMPO, text
JORDI V. POU, imatges
Operació trasllat - Art de Sixena
 Pagès Editors, 2018, 117 pàg.

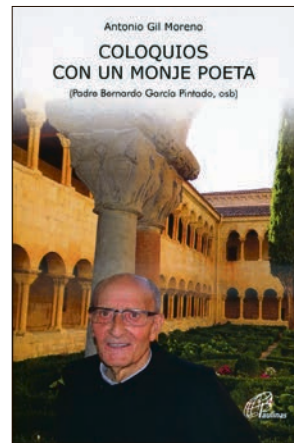
La data de l'11 de desembre del 2017 la Guàrdia Civil va entrar de matinada al Museu de Lleida per endur-se quaranta-quatre obres d'art cap al monestir de Sixena, executant una ordre judicial provisional. Aquest llibre és el relat dels fets d'aquella nit. Un relat cronològic en què expliquem com vam viure les catorze hores que vam ser a dins del museu fins a les dues del migdia de l'endemà.

MICHELE ZANZUCCHI
Poder y dinero
 Ciudad Nueva, 2018, 182 pàg.

Aquest llibre, autoritzat i encoratjat explícitament pel Papa, subratlla la importància que atorga Francesc al poder de l'economia i les finances en la vida dels homes d'avui.

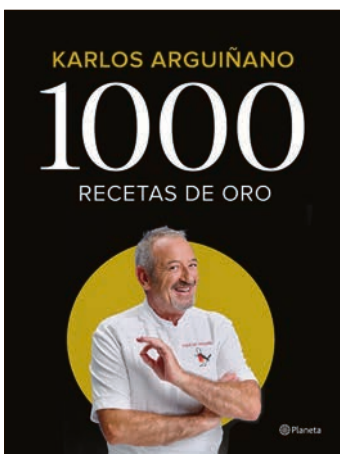
Un tema que tracta i ha tractat en entorns molt diversos, en particular davant de treballadors i empresaris, confederacions empresarials i sindicals, moviments populars i d'economia civil.

ANTONIO GIL MORENO
Coloquios con un monje poeta
 (Padre Bernardo García Pintado, osb)
 Paulinas, 2018, 167 pàg.

A través del format d'entrevista, el P. Bernardo respon sobre la seva vocació i experiència vital com a monjo benedictí, la seva missió a l'Església i en el món actual, com celebren les principals festivitats i els temps litúrgics, què és un monestir contemplatiu i com hi viuen els monjos.

Aquests *Coloquios* es complementen amb uns poemes que n'acompanyen les respostes.

KARLOS ARGUIÑANO
1000 recetas de oro
 Planeta, 2018, 728 pàg.

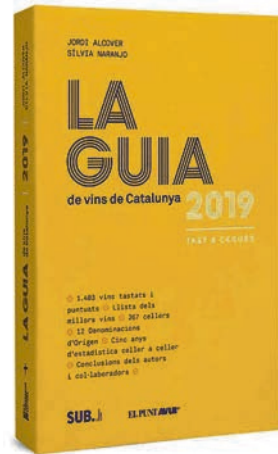
Karlos Arguiñano ens ofereix un ampli receptari que configura el millor testimoni de la seva experiència i amor per la gastronomia. Mil receptes que són un homenatge a tots els elements que l'han portat a convertir-se en el cuiner de referències de milions de llars. Elaboracions senzilles aptes per a tot tipus de cuiners.

CARE SANTOS
Tot el bé i tot el mal
 Columna, 2018, 390 pàg.

La Reina té un marit, un exmarit, un fill adolescent, un bon sou i una vida que li agrada. Aparentment ho té tot, i ella també s'ho pensa. Però de sobte un esdeveniment terrible li canvia tota l'existència i li demostra fins a quin punt és vulnerable.

Una novel·la que ens mostra la fràgil teranyina que teixeixen les nostres relacions familiars i personals.

JORDI ALCOVER
SÍLVIA NARANJO
La Guia de vins de Catalunya 2019
 Tast a cegues La Subversiva
 Lectura, 2018, 461 pàg.

Aquesta guia va néixer l'any 2008 per informar al consumidor a partir d'un model de *tast a cegues* transparent, rigorós i equitatiu, que puntua tots els factors que intervenen en un vi. Des de llavors, cada any s'analitza la collita i l'evolució dels vins catalans, sense comparar-los amb els de cap altra contrada. També és un projecte orientat a la difusió i promoció dels vins catalans.

CRÍTICA DE TEATRE

ANDREU SOTORRA
andreu.sotorra@gmail.com

Edgar Allan Poe en clau musical

La companyia Gataro commemora vint anys i ho fa una altra vegada amb l'ham d'un dels musicals més celebrats del repertori de Dagoll Dagom. Primer va ser *Flor de nit* i ara és *Poe*, que Joan Lluís Bozzo com a lletrista i Òscar Roig com a compositor van estrenar la tardor del 2002 al Teatre Poliorama.

El risc de Víctor Àlvaro, dramaturg i director, és el de convertir un musical de gran format i carregat d'efectes de «casa de la por» en un musical pràcticament de cambra. I com ja va passar amb *Flor de nit*, se'n surt igualment bé perquè aconseguix que d'una proposta que va néixer amb un embolcall escenogràfic considerable es passi a una altra proposta minimalista, bàsicament musical, molt propera

a l'auditori, amb un perfil dramàtic bàsic —plantejament, nus i desenllaç— amb una escenografia prou suggeridora, un pianista a l'estil cafè-concert i cinc intèrprets que regalen cadascuna de les peces de l'antic Poe amb un nivell musical de primer grau, amb algunes llicències humorístiques que sembla que vulguin alleugerir el pes terrorífic que arrossegueu els relats d'Edgar Allan Poe com *La caiguda de la casa Usher* o *El pèndol de la mort*, entre altres.

El muntatge posa en l'ull de l'espectador l'actriu Patrícia Paisal (la majordoma) i l'actor Adrià Ardila (doctor Valdemar), parella que proporciona les escenes que marquen l'atmosfera terrorífica i li treuen la pols amb excel·lents interpretacions a duet. El trio Aina Vallès (Madeleine), Pau Oliver (Nicholas) i Miguel Àngel Sánchez (Roderic) aporten les interpretacions més delicades, les més sensibles amb l'argument de l'obra, fins i tot amb l'acompanyament amb violoncel —des del finestral a l'estil balcó de Verona— de l'actriu Aina Vallès, una Madeleine tan innocent com ingènua a les mans de la colla de petits monstres que l'envolten. No sempre cal sortir trasbalsat del teatre ni que els personatges acabïn fets un esquelet. Els intèrprets, quan surten a saludar, mostren un somriure de galta a galta, que és la manera d'esvaïr la mentida i tornar a la realitat.

La companyia Gataro recupera el musical «Poe» de Dagoll Dagom en una versió de cambra.
© Gataro

«POE, EL CABARET MACABRE»

MÚSICA: Òscar Roig
LLIBRET: Joan Lluís Bozzo
DRAMATÚRGIA: Víctor Àlvaro
INTÈRPRETS: Aina Vallès, Pau Oliver, Miguel Àngel Sánchez, Adrià Ardila i Patrícia Paisal.
DIRECCIÓ MUSICAL: Miquel González
DIRECCIÓ: Víctor Àlvaro
Almeria Teatre, Barcelona.
Fins al 27 de gener

AMB BON HUMOR

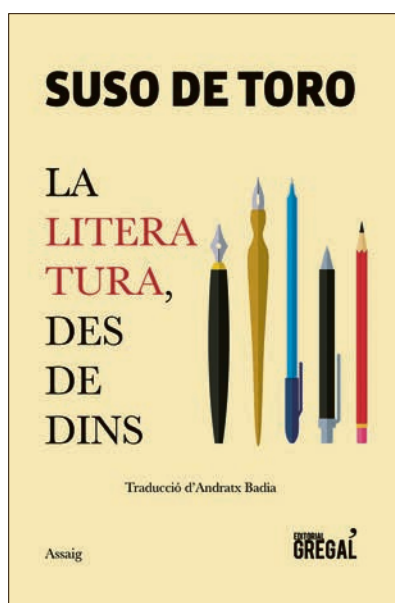

CRÍTICA LITERÀRIA

JOSEP MARIA BOIXAREU VILAPLANA
Editor i escriptor

L'ofici de lector i d'escriptor

SUSO DE TORO

La literatura, des de dins

Editorial Gregal, 2018, 140 pàg.

L'autor és un dels grans escriptors gallecs i galleguistes actuals. En aquest llibre ens parla de literatura, naturalment, i del seu ofici com a lector i escriptor. En un to molt directe i personal tracta de la paraula dita, la paraula escrita, però també de poesia, novel·la, assaig o música. «Les arts són la màgia, la literatura també. Potser no la més poderosa, ja que la música és salvatge, en els sons de la música els humans ens unim als ocells i als altres animals... La literatura no és tan primera com la música, però és essencial també... és el primer art humà, atès que està feta de l'únic que ens diferencia dels nostres congèneres, els altres animals: el llenguatge articulat.»

Al començament sembla com si volgués trobar l'origen de la literatura en la religió: «La Bíblia és mite religiós per a jueus i cristians, aquesta és l'autèntica i única naturalesa que té. Però per a la gent profana i profanadora és literatura amb la qual encara dialoguem i ens inspira. Això és literatura, les restes de la memòria de l'origen, transformar els mites religiosos en relats profans.» Segons ell, la bona lectura és la que es fa en veu alta: «Fem la lectura més física i la comprenem millor.» I, d'ací al llibre: «La paraula escrita és com en conserva, com deshidratada i en pols mentre espera en aquest envàs del llibre que tu li donis vida amb aquests ulls teus...»

Suso de Toro és molt exigent amb els escriptors i amb ell mateix. El llibre és la seva experiència com a lector i com a escriptor. «Els actes dels escriptors són els seus llibres. Per ells han de ser jutjats.» La llibertat és una constant en la seva escriptura. Aposta per la llibertat abans que per la por o el mercat: «Optar per la llibertat encara que es temi. El guany és més gran que la pèrdua.» Parla sovint dels cànons: «Cadascú crea el seu "cànon", que no és més que el "model literari, jerarquitzat de les obres literàries valuoses".»

L'autor ens parla, amb reflexions, crítiques i experiència, de totes les facetes que acompanyen al lector i a l'escriptor enmig de la literatura. Parla de quasi tots els escriptors gallecs coneguts, de la llengua i del seu poder segons tingui l'aixopluc d'un estat o no. Ens demostra, però, el seu coneixement dels grans autors universals sobre els quals fa comentaris molt autoritzats. Parla de les relacions de l'escriptor amb la comunitat, amb els editors, agents literaris. Cap al final confessa: «El que em preocupa és la desaparició del lector.»

RAUXA

El nou silenci

No fa pas tants anys anar a comprar al mercat era endinsar-se en un univers acústic: des de les parades, els crits dels venedors lloaven la incomparable frescor de les viandes mentre a la cua les clientes s'entretenien en converses sobre qüestions quotidianes. Una cosa semblant passava al tren, el metro o l'autobús, on els passatgers xerraven distesament. I a molts pobles a les nits d'estiu els veïns s'aplegaven al carrer i la feien petar mentre prenién la fresca. En aquesta manera de fer predominava una espontaneïtat que no tenia res a veure amb el caos perquè estava arrelada en un ordre previ no visible. S'enraonava molt a tot arreu i de temes poc trascendents, però no es tenia la sensació de xerrameca buida ni de soroll aclaparador.

Les relíquies que puguin quedar d'aquell capteniment general no poden amagar el mutisme estèril que avui, com una plaga, s'escampa fins a l'últim racó. Un silenci buit i fred s'ha apoderat de mercats, carrers i places. Facilitat, en part, per les noves tecnologies, aquest nou silenci és de natura inquietant; pot no sentir-se ni una paraula al metro en hora punta, però aquell vagó ple de gent a vessar ho és tot menys silencios i tranquil. Sota el mutisme hi ha un constant soroll subjacent, un caos altament corrosiu que s'estima més explotar a les xarxes socials. L'home contemporani, angoixat i atrafegat, s'assembla cada vegada més a un autòmat sense paraula i sense ànima.

EDUARD BRUFÀU

Agenda

Barcelona

COMUNITATS CATÒLIQUES

El **diumenge 20 de gener**, a les 10.30, les comunitats catòliques europees presents a Barcelona conviden a una eucaristia per donar-se a conèixer i enfortir la seva vinculació diocesana a la basílica de Santa Maria del Pi.

PARRÒQUIA PATRIARCA ABRAHAM

El **diumenge 20 de gener**, a les 18.00, concert de la Schola Gregoriana de Catalunya i del grup Adil Amrani (c/ Jaume Vicens i Vives, 6 – Barcelona).

AMICS DELS ÀNGELS

El **dimarts 22 de gener**, a les 18.00, conferència *Custòdia de la Creació* amb Albert Cortina al Seminari conciliar de Barcelona (c/ Diputació, 231). Donatiu: 8 euros; el **dissabte 2 de febrer**, visita a la Sagrada Família amb José Manuel Almuzara (reserves: Mi & Co, c/ València, 216 – Barcelona).

ECUMENISME

El **dijous 24 de gener**, a les 20.30, pregària ecumènica a Santa Maria del Taulat (c/ Pujades, 189 – Barcelona).

FUNDACIÓ JOAN MARAGALL

El **dijous 24 de gener**, a les 19.00, presentació del llibre de Josep Gil *Cristians, tanmateix a càrrec de Salvador Pié, Lluís Pagès, Ruth Giordano i l'autor*. C/ València, 244, 1r – Barcelona.

JORNADES BÍBLIQUES

Del **divendres 25 al diumenge 27 de gener**, XI Jornades Bíbliques *Faci's en mi segons la teva Paraula*. Organitza: Escola d'Animació Bíblica de Barcelona i parròquia Mare de Déu de la Medalla Miraculosa (www.medallamiraculosa.org).

SANT PERE DE LES PUEL·LES

El **dissabte 26 de gener**, a les 11.00, audició musical en directe amb el cor Lerània. C/ Anglès, 55 – Barcelona.

CAFÈ TEOLÒGIC

El **diumenge 27 de gener**, a les 19.30, cafè teològic sobre *L'eutanàsia* amb Manuel Silva a la parròquia

de la Concepció de Barcelona (c/ Roger de Llúria, 70).

Sant Feliu de Llobregat

GRUPS DE DIÀLEG

El **dilluns 21 de gener**, a les 21.00, diàleg amb Bernabé Dalmau *Pau VI i Òscar Romero* (sala parroquial Mn. Joan Vinyeta de Vilafranca del Penedès).

UNITAT

El **divendres 25 de gener**, a les 19.00, pregària ecumènica a la catedral de Sant Feliu amb la participació dels evangèlics Lluís Brull, pastor Miquel García i pastora Marta López, del sacerdot ortodox José Santos i del bisbe Agustí Cortés.

JAVIER VELASCO-ARIAS

El **dissabte 26 de gener**, a les 17.00, acte en memòria i homenatge a Javier Velasco-Arias a la Casa de l'Església de Sant Feliu (c/ Armenteres, 35). Presideix el bisbe Agustí Cortés i participen, entre altres, Mn. Francisco García i Cor Nou.

Terrassa

ECUMENISME

El **divendres 25 de gener**, a les 19.00, cloenda de la Setmana de Pregària per la Unitat dels Cristians a la catedral de Terrassa.

El **dissabte 26 de gener**, a les 18.00, pregària per la unitat dels cristians a l'església evangèlica baptista del Redemptor de Sabadell (c/ Moratín, 105). Organitza: Moviment Ecumènic de Sabadell.

RELIGIOSOS

El **diumenge 27 de gener**, a les 17.00, trobada dels religiosos de la diòcesi al Centre Borja de Sant Cugat del Vallès.

Urgell

ENNEAGRAMA

El **cap de setmana del 25 al 27 de gener**, a les 19.00, curs *Interioritat i creixement personal a través de l'enneagrama* amb Lluís Serra al monestir de les Avellanes (tel. 973 438 006).

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions
Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut del
Departament de Presidència de la
Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

 /catalunyacristiana

 @catcrist

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta

Redactors: *Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire*

Lingüista: *Montserrat Pibernat*

Col·laboradors d'aquesta setmana: *Pilarín Bayés, Josep M. Boixareu, Agustí Codinach, Carles Duarte, Jaume Gabarró, Joan Guiteras, Antonio Gil, Cristóbal López, Joan A. Mateo, Ignasi Miranda, Victòria Molins, Glòria Monés, Francesc Nicolau, Joan Pallarès-Personat, F. Xavier Parés, Quique, Jesús Renau, Ignasi Ricart, Francesc Riu, Josep Rius-Camps, Àngel Rodríguez, Lluís Serra, Leticia Soberón, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull, P-J Ynaraja*

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA

Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: *Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura*

Administració: *Isabel Giral (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)*

Autoedició i compaginació: *Carlos Aguado*

Impressió: *Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.*

Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

JOAN ANDREU PARRA

El rector de la parròquia de Sant Josep de l'Hospitalet de Llobregat, Josep Jiménez Montejo, compagina la seva activitat pastoral amb una de nova: des de l'octubre passat és el consiliari general del Moviment de Treballadors Cristians Europeu, l'àrea regional del Moviment Mundial de Treballadors Cristians. És un terreny en el qual s'hi troba còmode ja que havia estat consiliari general de la JOC (Joventut Obrera Cristiana) i també ho és de l'ACO (Acció Catòlica Obrera).

Què és el Moviment de Treballadors Cristians Europeu?

L'MTCE coordina els moviments cristians adults en el món obrer que són presents a Europa i que tenen dues línies bastant definides. D'una banda, hi som els moviments d'Espanya (la GOAC i l'ACO), els de França, Portugal i Anglaterra, que ens reclamem marcats per la Revisió de Vida com a metodologia. De l'altra banda, hi ha els moviments que es defineixen com d'acció social (els de l'àrea de parla alemanya) i que es reclamen guiats per la Doctrina Social de l'Església.

Quina funció té aquest Moviment?

A l'MTCE volem acollir la vida dels treballadors i donar-nos els mitjans per comprendre la situació actual del món del treball. Volem dir una paraula profètica que recordi les opcions de Déu a favor dels petits, «els orfes, les viudes, i els immigrants». També volem posar-nos al servei del diàleg entre l'Església i el món del treball, relacionar-nos amb altres moviments socials i amb les institucions europees, i comprometre'ns a favor del treball digne i per a tothom. Creiem que tothom té dret a fruit plenament de la seva condició de fill i filla de Déu.

Per què s'ha presentat a consiliari general i què espera oferir a l'MTCE?

Al'ACO em van animar a presentar-me d'acord amb el meu tarannà i les meves capacitats, que ells veien més que no pas jo. Vaig dubtar bastant, perquè vaig veure que també en aquestes instàncies hi ha interessos i pressions que de vegades tenen poc a veure amb l'Evangelí, i amb la invitació de Jesús a guiar-nos pel

Josep Jiménez Montejo, nou consiliari general de l'MTCE

«Els moviments cristians obrers podem aportar Evangelí, Evangelí i Evangelí»

servei. Però tenint-ho tot en compte, vaig demanar permís al meu bisbe per assumir aquesta responsabilitat, i aquí em teniu.

Al darrer seminari heu debatut sobre la digitalització en el treball. Quins són els principals reptes del món del treball avui?

A Birmingham vam dialogar sobre l'impacte de les tecnologies digitals en les persones i vam veure la seva influència tant en el treball com en la vida familiar. Es va donar molta importància al fet que cal que quedi garantida i protegida la dignitat humana, ja que la persona ha estat creada a imatge de Déu, i per tant és sagrada. D'aquí que els avenços tècnics han d'estar al servei de la persona, i no al revés. També va quedar molt clara la influència dels processos de digitalització en l'ecologia.

Quina és la mirada que aporta l'Església a la situació del treball?

Jesucrist ha mort per nosaltres

perquè tinguem vida i la tinguem en abundància, i això inclou la promoció de la dignitat de la persona en totes les seves dimensions, inclosa la del treball, en un lloc molt principal. El treball ens permet no solament percebre un sou per viure amb dignitat, sinó també continuar l'obra de la creació i en moltes ocasions, no sempre per desgràcia, realitzar-nos com a persones.

I la dels moviments cristians especialitzats?

Els moviments cristians presents en el món obrer podem aportar Evangelí, Evangelí i Evangelí. Presència alliberadora no només a través de les institucions, com sindicats, comitès d'empresa, etc., sinó també en el tu a tu personal. Recordem la frase de Joseph Cardijn: «Una fe encén una altra fe.» Presència en els nostres barris, a les escoles, a la família. I especialment, portant tota aquesta vida a la reflexió, a la pregària, a la celebració.

ROCA,
100 ANYS
D'HISTÒRIA

més a la teva
botiga Roca
i a roca.es

Tota una vida junts formant part
de la vida de moltes famílies, tenint cura
de tu i dels teus.

Roca es projecta cap a un futur
cada vegada més net i confortable,
oferint-te els productes més innovadors,
per fer-te la vida més fàcil.

Ja hem començat a escriure un nou futur
amb tu, el futur comença ara.

Roca